

Atma Singh v, State of Punjab, etc. (Gujral, J.)

ਇਸ 'ਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਡਿਊਟੀ ਲਗਾਈ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਸੰਪੱਤੀ ਡਿਊਟੀ ਉਸ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਲਗਾਈ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਸਾਧੂ ਰਾਮ ਦੀ ਮੌਤ 'ਤੇ ਪਾਸ ਹੋਈ ਜਾਂ ਮੰਨੀ ਗਈ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦਾ ਕ੍ਰਮ ਇਸ ਨਿਯਮ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ ਸੋਧਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸਨੂੰ ਇਸਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਲਿਆਇਆ ਜਾ ਸਕੇ।

ਬੀ ਆਈਨਸ , ਜੇ.—ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਐਨ. ਕੇ. ਐਸ

ਫੁਲ ਬੈਂਚ

ਆਰ ਐਸ ਨਰੂਲਾ ਸੀਜੇ, ਪੀਸੀ ਜੈਨ, ਐਮਐਸ ਗੁਜਰਾਲ, ਐਸ. ਸੀ; ਸਿੱਤਲ ਅਤੇ ਬੀ. ਐਸ. ਵਿਲੋ, ਜੇ. ਜੇ.

ਆਤਮਾ ਸਿੰਘ- ਪਟੀਸ਼ਨਰ,

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦਾ ਰਾਜ- ਉੱਤਰਦਾਤਾ

1975 ਦਾ ਸੀ.ਆਰ. ਡਬਲਯੂ. 97.

ਦਸੰਬਰ 24, 1975

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ (1950)— ਅਨੁਛੇਦ 14, 19, 21, 22, 226, 352 ਅਤੇ 359
— ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਦਰਾ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਅਤੇ ਤਸਕਰੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਐਕਟ (1975 ਦੇ 35
ਦੁਆਰਾ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ 1974 ਦਾ 52)— ਧਾਰਾਵਾਂ - 53 , ਅਤੇ 12 -ਏ—ਅੰਦਰੂਨੀ ਸੁਰੱਖਿਆ
ਐਕਟ (1971 ਦਾ 26) ਸੈਕਸ਼ਨ 8 ਅਤੇ 16 -ਏ—ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ
ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ - ਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ
ਤਹਿਤ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਨੁਛੇਦ 359(1) ਅਤੇ ਧਾਰਾ 1(ਏ) ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ-ਅਜਿਹੇ
ਨਜ਼ਰਬੰਦਾਂ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਮਨਜ਼ੂਰ ਬੇਨਤੀਆਂ — ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ — ਨਿਵਾਰਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਕਾਨੂੰਨ—ਕੀ ਧਾਰਾ
22(5) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਗਾਰਡ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਅਵੈਧ ਹੈ — ਅਜਿਹਾ ਕਾਨੂੰਨ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ
ਇਸ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦਾ ਆਧਾਰ-ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ-ਕੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ
ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅਵੈਧ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ- ਧਾਰਾ 8, ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ-ਕੀ ਐਕਟ ਦੀ
ਧਾਰਾ 16-ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ੀਲਤਾ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਮੁਲਤਵੀ ਹੈ - ਸੈਕਸ਼ਨ 3(3) ਵਿੱਚ "
ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 22 ਦੇ ਗਲਾਜ਼ (5) ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ " ਸਮੀਕਰਨ , ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਦਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ
ਸੰਭਾਲ - ਧਾਰਾ 12-ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਘੋਸ਼ਣਾ ਨਹੀਂ - ਸੈਕਸ਼ਨ 3(3) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਅਧਿਕਾਰ - ਕੀ
ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਸੀਅਲ ਆਰਡਰ ਦੁਆਰਾ ਮੁਅੱਤਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ — ਕੀ ਸਪਲਾਈ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਧਾਰਾਂ ਦੇ
ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾ ਸਕਦਾ ਹੈ — ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ
ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ — ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਦਰਾ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਕਾਨੂੰਨ
ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਹੋਰ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਉਸੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ - ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਧੀਨ
ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੀ ਮਿਆਦ - ਕੀ ਬਾਅਦ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ

5 -ਏ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ —ਕੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਇਕ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵੀ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ —ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਮਿਤੀ—ਕੀ ਕੋਈ ਨਤੀਜਾ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ।

ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 359 ਦੀ ਧਾਰਾ 1 ਦੇ ਅਧੀਨ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਸੀਮਾ 'ਤੇ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 359 ਦੇ ਕਲਾਜ਼ (1-ਏ) ਦੁਆਰਾ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਤਬਦੀਲੀ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਦਰਾ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਅਤੇ ਤਸਕਰੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਐਕਟ, 1974 ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਾਂ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਅਧੀਨ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅੰਦਰੂਨੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ, 1971 ਦਾ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕੋਲ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੀਮਤ ਹੱਦ ਤੱਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ। ਇਹ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਲਈ ਹੋਰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਆਧਾਰਾਂ ਨੂੰ ਉਠਾਉਣ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ;-(i) ਕਿ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਧਾਰਾ 359(1) ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਹੁਕਮ, (ii) ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ, ਕਿ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਕਿਸੇ ਸੁਤੰਤਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ ਐਕਟ ਦੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਵਿਵਸਥਾ ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, (iii) ਕਿ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਮਾਲਾ-ਮਾਫੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, (iv) ਕਿ ਉਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਝੱਲਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸਨੂੰ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਡੈਲੀਗੇਸ਼ਨ ਦੇ ਉਪਾਅ ਤੋਂ, (v) ਇਹ ਕਿ ਆਰਡਰ ਉਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਥਾਰਟੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਿਸੇ ਡੈਲੀਗੇਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਇਹ ਕਿ ਆਰਡਰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਉਸ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਰਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ (vi) ਕਿ ਡਿਟੇਨੂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹਨ ਅਤੇ ਆਧਾਰ ਦਾ ਉਸ ਵਸਤੂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵਾਸਤਵਿਕ ਅਤੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਆਧਾਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਅਧਾਰਤ ਹੈ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਮਨੁੱਖ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਉਹਨਾਂ ਆਧਾਰਾਂ ਨੂੰ ਤੱਥਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਲਈ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 359(1) ਤਹਿਤ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਾਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਹੀਂ ਖੋਹੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 21 ਅਤੇ 22 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਮੁਅੱਤਲੀ ਰਾਜ ਨੂੰ ਇਹ ਦਿਖਾਉਣ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਕਿ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 359(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਜੀਵਨ ਜਾਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਕਰਨ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਜੋ ਅਜਿਹਾ ਅਧਿਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 14, 19, 21 ਅਤੇ 22 ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੰਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇੱਕ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਉਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਹ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਇਹ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਯੋਗ. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ 'ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਨਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਤਾਕਤ 'ਤੇ ਨਿਵਾਰਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਨਿਵਾਰਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਕਾਨੂੰਨ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਅਵੈਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 22(5) ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜੇਕਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਾਵਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ

Atma Singh v. State of Punjab, etc. (Gujral, J.)

ਜਾਂਦੀ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 359(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਦੁਕਵੇਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਤਾਂ ਅਵੈਧ ਹੋਵੇਗੀ। ਜੇ ਇੱਕ ਨਿਵਾਰਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰਨ ਦਾ ਛੇਤੀ ਤੋਂ ਛੇਤੀ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 22(5) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ / ਇਸ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਆਰਡਰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਮੋਨਟੇਨੋਸ ਆਫ ਸਕਿਓਰਿਟੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 8 ਅਜਿਹੀ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰ ਆਰਟੀਕਲ 22(5) ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ / ਧਾਰਾ 359(1) ਤਹਿਤ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਹ ਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰ ਮੁਅੱਤਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 16-ਏ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 8 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਅਧਿਕਾਰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਲਟਕਦੇ ਰਹਿਣਗੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਧਾਰਾ 16-ਏ ਦੇ ਅਧੀਨ ਘੋਸ਼ਣਾ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਹੈ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 23(3) ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 23(3) cof ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 122 ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ (5) ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ" ਸਮੀਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਮੁਅੱਤਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਧਾਰਾ 359(1) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਕਿਉਂਕਿ ਧਾਰਾ 12-ਏ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਧਾਰਾ 3(3) ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਾ ਰੱਖਣਾ ਸੀ, ਸਿਵਾਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਜਿੱਥੇ ਧਾਰਾ 12-ਏ ਦੇ ਅਧੀਨ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਨਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਆਫ ਫਾਰੇਨ ਐਕਸਚੇਂਜ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12-ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਘੋਸ਼ਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ - ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਉਸ ਨੂੰ ਸਪਲਾਈ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਧਾਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਧਾਰਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ ਜੋ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹਨ ਅਤੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਸੀਮਤ "ਸਮੀਖਿਆਯੋਗਤਾ ਦੇ ਖੇਤਰ" ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। .

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਿਸਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਹਿਲਾਂ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ 'ਤੇ ਫਿਰ ਕੰਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਆਫ ਫਾਰੇਨ ਐਕਸਚੇਂਜ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸਾਬਕਾ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਉਸ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਅਧੀਨ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਐਕਟਾਂ ਅਧੀਨ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ਇੱਕੋ ਹਨ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੰਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਆਫ ਫਾਰੇਨ ਐਕਸਚੇਂਜ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਨਜ਼ਰਬੰਦਾਂ ਦੇ ਕੇਸਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5-ਏ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕਦੋਂ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਹੈ

ਬਣਾਇਆ. ਧਾਰਾ 5-ਏ ਦੀ ਲਾਗੂਯੋਗਤਾ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਸੀਮਿਲਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਜੇਕਰ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਆਧਾਰ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵੀ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਵੈਧ ਨਹੀਂ ਹੈ।

226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੋਧੀ ਹੋਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਹੈਬੀਅਸ ਕਾਰਪਸ ਦੀ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ 19 ਦਸੰਬਰ, 1974 ਦੇ ਅਨੁਸੂਚੀ ਪੀ-1 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਅਣਗਹਿਲੀ

ਵਾਲੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਆਤਮਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਆਤਮਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਆਜ਼ਾਦੀ 'ਤੇ ਸੈੱਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਕਰਨ ਲਈ।

1975 ਨੂੰ ਮਾਣਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਐਸ.ਸੀ. ਮਿੱਤਲ ਦੁਆਰਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਕੇਸ ਰੈਫਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਮਾਣਯੋਗ ਜਸਟਿਸ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਗੁਜਰਾਲ, ਮਾਣਯੋਗ ਜਸਟਿਸ ਐਸ.ਸੀ. ਮਿੱਤਲ ਅਤੇ ਮਾਣਯੋਗ ਜਸਟਿਸ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਨੇ 1 ਸਤੰਬਰ 1975 ਨੂੰ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਮਾਣਯੋਗ ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਸ਼੍ਰੀ ਆਰ.ਐਸ. ਨਰੂਲਾ, ਮਾਣਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਪੀ.ਸੀ. ਜੈਨ, ਮਾਣਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀ ਮਾਨ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਗੁਜਰਾਲ, ਮਾਣਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਐਸ.ਸੀ. ਮਿੱਤਲ ਅਤੇ ਮਾਣਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਨੇ ਆਖਰਕਾਰ 24 ਦਸੰਬਰ 1975 ਨੂੰ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ।

H. ਐਲ ਸਿੱਬਲ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸ਼੍ਰੀ ਸਿਰੀਨਾਥ ਸਿੰਘ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਲਈ।

I. ਐਸ ਟਿਵਾਣਾ, ਡਿਪਟੀ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ, ਪੰਜਾਬ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ।

ਨਿਰਣਾ

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ: -

ਐੱਮ.ਐੱਸ. ਗੁਜਰਾਲ, ਜੇ.—(1) ਧਾਰਾ 1972 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 1972 ਦੇ ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 96, 97, 98, 106, 111, 112, 128, 130, 138, 140, 143, 191 ਅਤੇ 192 ਵਾਲੀਆਂ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਭਾਰਤ ਦਾ ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਕੰਜਰਵੇਸ਼ਨ ਆਫ ਫਾਰੇਨ ਐਕਸਚੇਂਜ ਐਂਡ ਪ੍ਰੀਵੈਂਸ਼ਨ ਆਫ ਸਮਗਲਿੰਗ ਐਕਟੀਵਿਟੀਜ਼ ਐਕਟ (ਨੰਬਰ 52 ਆਫ 1974) (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੋਫੋਪੋਸਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਜ਼ਰਬੰਦਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਆਮ ਹਨ।

(2) ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਫੁੱਲ ਆਈਸੀ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਇੱਕ ਫੁਟਕਲ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ-ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੇ ਸਵਾਲ ਸਨ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ ਉੱਠਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਸੀ ਕੇਸ, ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਹੁਣ ਇਹ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹਨ।

ਆਰ

(3) ਸਾਡੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰ ਇੱਕ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦਾਂ ਨੂੰ 19 ਦਸੰਬਰ, 1974 ਨੂੰ ਕੋਫੋਪੋਸਾ ਅਧੀਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹੁਕਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਲਗਭਗ ਸਾਰੇ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 8 ਅਕਤੂਬਰ ਤੋਂ 18 ਨਵੰਬਰ, 1974 ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਜਾਰੀ ਹੁਕਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਾਨੂੰਨ (1971 ਦਾ ਸੰਖਿਆ 26) (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ MISA ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ MISA ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਹੀ ਆਧਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦਾ ਆਧਾਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕੋਫੋਪੋਸਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਵੇਂ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ

Atma Singh v. State of Punjab, etc. (Gujral, J.)

ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ, ਅਸਪਸ਼ਟ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿ ਮੀਸਾ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕੋਫੋਪੋਸਾ ਤਹਿਤ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਉਹੀ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਵਰਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

(4) ਇਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਸਵਾਲਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਸੰਸ਼ੋਧਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅੱਪ-ਟੂ-ਡੇਟ, ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ COFEPOSA ਦੇ ਪਾਸ ਹੋਣ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਿਛੋਕੜ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਰਮਿਆਨ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਭਰੇ ਸਬੰਧਾਂ ਦੇ ਪਰਛਾਵੇਂ ਹੇਠ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਜੁਲਾਈ, 1971 ਵਿੱਚ ਮੀਸਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ 3 ਦਸੰਬਰ, 1971 ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 352 ਦੇ ਤਹਿਤ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 17 ਸਤੰਬਰ, 1974 ਨੂੰ ਇੱਕ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ MISA ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਤਸਕਰੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਦਰਾ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਪੱਖਪਾਤੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਲਿਆਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। 16 ਨਵੰਬਰ, 1974 ਨੂੰ, ਇੱਕ ਹੋਰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਸੀ ਜਾਂ ਜੋ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ MISA ਦੀ ਧਾਰਾ 3(1)(c) ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। - ਧਾਰਾ 14, 21 ਅਤੇ 22 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ, ਧਾਰਾਵਾਂ (4) ਤੋਂ (7) ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਲੀਬਿਟ ਕਾਰਵਾਈਆਂ 'ਤੇ ਵੀ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 13 ਦਸੰਬਰ, 1974 ਨੂੰ, ਕੋਫੋਪੋਸਾ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ 19 ਦਸੰਬਰ, 1974 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ MISA ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, 18 ਦਸੰਬਰ, 1974 ਦੀ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਤੋਂ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਹੋਰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 23 ਦਸੰਬਰ, 1974 ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 359 ਦੀ ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਿਸਦੇ ਤਹਿਤ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਜਾਂ ਜਿਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

-----S-----

ਆਰਟੀਕਲ 14, 21 ਅਤੇ 22, ਧਾਰਾਵਾਂ (4) ਤੋਂ (7) ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੋਫੋਪੋਸਾ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਲੰਬਿਤ ਕਾਰਵਾਈਆਂ 'ਤੇ ਵੀ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 26 ਜੂਨ, 1975 ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗੜਬੜ ਦੁਆਰਾ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਖਤਰਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ, 27 ਜੂਨ, 1975 ਨੂੰ, ਇੱਕ ਹੋਰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 14, 21 ਅਤੇ 22 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਲੰਬਿਤ ਕੇਸਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਹੁਕਮ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਲਾਗੂ ਰਹਿਣਾ ਸੀ ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ 3 ਦਸੰਬਰ 1971 ਅਤੇ 25 ਜੂਨ 1975 ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 352 ਅਧੀਨ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦੀਆਂ ਘੋਸ਼ਣਾਵਾਂ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣੀਆਂ ਸਨ। 1 ਜੁਲਾਈ, 1975 ਨੂੰ, ਕੋਫੋਪੋਸਾ ਨੂੰ 1975 ਦੇ ਆਰਡੀਨੈਂਸ 6 ਦੁਆਰਾ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ 1975 ਦੇ ਐਕਟ 35 ਦੁਆਰਾ ਬਦਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ, ਕੋਫੋਪੋਸਾ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾਵਾਂ 5-ਏ ਅਤੇ 12-ਏ ਜੋੜੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਹੋਰ ਉਪਬੰਧ ਜਿਸਦਾ ਹਵਾਲਾ ਧਾਰਾ (IA) ਵਿੱਚ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ (ਅੱਠਵੇਂ) ਸੋਧ ਐਕਟ, 1975 ਦੁਆਰਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 359 ਵਿੱਚ ਪਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

(5) ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਦਮਾਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਵਰਣਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹੁਣ ਸੰਦਰਭ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ ਸੰਬੰਧਿਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ: -

17 ਸਤੰਬਰ, 1974 ਦਾ ਆਰਡੀਨੈਂਸ, ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ MISA ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਭਾਗ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ: -

“3(1) (c)। ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ (ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸਮੇਤ) ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ -
ਉਸਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਦਰਾ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਪੱਖਪਾਤੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਜਾਂ ਉਸਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨਾਲ-

- (i) ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਤਸਕਰੀ, ਜਾਂ
- (ii) ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਉਕਸਾਉਣਾ, ਜਾਂ (iii) ਤਸਕਰੀ ਦੇ ਸਮਾਨ ਦਾ ਵਪਾਰ ਕਰਨਾ, ”।

“16 ਏ. ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਬੰਧ।—

- (1) ਇਸ ਐਕਟ ਜਾਂ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਹੋਣਗੇ

Atma Singh v. State of Punjab, etc. (Gujral, J.)

ਦੀ ਧਾਰਾ 352 ਦੀ ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਜਾਂ 25 ਜੂਨ ਦੇ ਦਿਨ, 1975, ਜਾਂ 25 ਜੂਨ, 1975 ਤੋਂ ਬਾਰਾਂ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ, ਜੋ ਵੀ ਸਮਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟਾ ਹੋਵੇ।

(2) ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ (ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸਮੇਤ) ਦਾ ਕੇਸ ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ 25 ਜੂਨ, 1975 ਦੇ ਦਿਨ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸੁਰੱਖਿਆ (ਸੋਧ) ਆਰਡੀਨੈਂਸ, 1975 ਦੇ ਮੋਨਟੇਨੈਂਸ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਰਿਹਾਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪੰਦਰਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਸਮੀਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਪੱਤਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ) ਅਤੇ ਜੇਕਰ, ਅਜਿਹੀ ਸਮੀਖਿਆ 'ਤੇ, ਉਚਿਤ - ਸਰਕਾਰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲੈਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ, ਉਹ ਸਰਕਾਰ ਉਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਇੱਕ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ* ਨੂੰ ਭੇਜ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(3) ਅੰਦਰੂਨੀ ਸੁਰੱਖਿਆ (ਸੋਧ) ਆਰਡੀਨੈਂਸ, 1975 ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ (ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸਮੇਤ) ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਵੇਲੇ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋਵੇ, ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦਾ ਹੁਕਮ - ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ, ਅਜਿਹੇ ਵਿਚਾਰ 'ਤੇ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਇੱਕ ਘੋਸ਼ਣਾ ਰਾਸ਼ਨ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਘੋਸ਼ਣਾ ਰਾਸ਼ਨ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਭੇਜ ਸਕਦੇ ਹਨ :

ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਇਸਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪੰਦਰਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਧੀਨ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਘੋਸ਼ਣਾ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਸਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ, ਅਜਿਹੀ ਸਮੀਖਿਆ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪੰਦਰਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਉਕਤ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ।

(4) ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਿ ਕੀ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਜਾਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਅਧੀਨ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ

ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਉਚਿਤ ਦੁਆਰਾ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਸਰਕਾਰ ਅਜਿਹੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਚਾਰ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅੰਤਰਾਲਾਂ 'ਤੇ ਚਾਰ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ, ਅਜਿਹੇ, ਰਾਸ਼ਨ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਹੁਣ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। / ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦੇ ਨਾਲ, ਉਹ ਸਰਕਾਰ ਘੋਸ਼ਣਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

- (5) ਉਪ-ਧਾਰਾ (2), (3) ਜਾਂ (4) ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਵੀ ਸਮੀਖਿਆ, ਵਿਚਾਰ ਜਾਂ ਪੁਨਰ-ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਵੇਲੇ, ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਜੇ ਅਜਿਹੀ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇਸ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਹੋਰ ਕੰਮ ਕਰਨਾ, ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤੇ ਜਾਂ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਉਸਦੇ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰੇ।
- (6) ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਧੀਨ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਉਸ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪੂਰੇ ਕੇਸ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਲੰਬਿਤ ਹੈ ਜਾਂ ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਹ ਉਪ-ਧਾਰਾ, -
- (i) ਸੈਕਸ਼ਨ 8 ਤੋਂ 12 ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ; ਅਤੇ
- (ii) ਸੈਕਸ਼ਨ 13 ਇਸ ਸੇਧ ਦੇ ਅਧੀਨ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ ਅੰਕੜੇ "ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਧਾਰਾ 12 ਅਧੀਨ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ" ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

Atma Singh v. State of Punjab, etc. (Gujral, J.)

- (7) ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਧੀਨ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਸ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, -
- (i) ਸੈਕਸ਼ਨ 3 ਉਸ ਸੋਧ ਦੇ ਅਧੀਨ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਅਤੇ (4) ਦੇ ਲਈ, ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਉਪ ਭਾਗ ਨੂੰ ਬਦਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਅਰਥਾਤ: -
 "(3) ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦਾ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ 20 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਭੇਜੇਗੀ।";
- (ii) ਸੈਕਸ਼ਨ 8 ਤੋਂ 12 ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ; ਅਤੇ
- (iii) ਸੈਕਸ਼ਨ 13 ਇਸ ਸੋਧ ਦੇ ਅਧੀਨ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ ਅੰਕੜੇ "ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਧਾਰਾ 12 ਅਧੀਨ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ" ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਹੁਕਮ, ਮਿਤੀ 16 ਨਵੰਬਰ, 1974।

GSR 659 (E)): --ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 2359 cof ਧਾਰਾ (1) ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ 1 ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ-

- (a) 1974 ਦੇ ਆਰਡੀਨੈਂਸ 11 ਦੁਆਰਾ ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ, 1971 ਦੀ ਧਾਰਾ 3 (1) (ਸੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 14, ਆਰਟੀਕਲ 21 ਅਤੇ ਧਾਰਾਵਾਂ (4), (5), (6) ਅਤੇ (7) ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ, ਧਾਰਾ 22, ਅਤੇ
- (b) ਉਪਰੋਕਤ ਧਾਰਾ 3 (1) (ਸੀ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਲੰਬਿਤ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ, ਕੀ ਇਸ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਅੱਤਲ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ? ਇਸ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਜਾਂ ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ 3 ਦਸੰਬਰ, 1971 ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 352 ਦੀ ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦੀ ਪ੍ਰੋ ਕਲੇਮੇਸ਼ਨ ਲਾਗੂ ਹੈ, ਜੋ ਵੀ ਮਿਆਦ ਪਹਿਲਾਂ ਖਤਮ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

2. ਇਹ ਹੁਕਮ ਪੂਰੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਹੁਕਮ, ਮਿਤੀ 23 ਦਸੰਬਰ, 1974 : -

GSR 694 (E): - ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 359 ਦੀ ਧਾਰਾ (1) ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ: -

(a) ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੀਤੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਜਾਂ ਜੋ ਇੱਥੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਦਰਾ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਅਤੇ ਤਸਕਰੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਐਕਟ, 1974 (1974 ਦਾ 52) ਅਧੀਨ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਨੁਛੇਦ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ, ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈ (ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 9 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਵੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਨ ਸਮੇਤ) ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਜਿਹੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਛੱਡੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। 14, ਧਾਰਾ 21 ਅਤੇ ਧਾਰਾ (4), ਧਾਰਾ (5) ਧਾਰਾ (6) ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ, ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 22 ਦੀ ਧਾਰਾ (7) ਅਤੇ

(b) ਉਕਤ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਲੰਬਿਤ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈ (ਉਕਤ ਧਾਰਾ 9 ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਨ ਸਮੇਤ) ਲਈ ਗਈ ਜਾਂ ਛੱਡੀ ਗਈ। ਅਜਿਹੇ ਹੁਕਮਾਂ ਅਧੀਨ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ,

ਇਸ ਆਰਡਰ ਦੇ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਜਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਮੁਅੱਤਲ ਰਹੇਗਾ ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ 3 ਦਸੰਬਰ, 1971 ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 352 ਦੀ ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਾਗੂ ਹੈ, ਜੋ ਵੀ ਮਿਆਦ ਪਹਿਲਾਂ ਖਤਮ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

2. ਇਹ ਹੁਕਮ ਪੂਰੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਹੁਕਮ, ਮਿਤੀ 27 ਜੂਨ, 1975।

GSR 361 (E):-ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 359 ਦੀ ਧਾਰਾ (1) ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ (ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸਮੇਤ) ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 14, ਆਰਟੀਕਲ 21 ਅਤੇ ਆਰਟੀਕਲ 22 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਲੰਬਿਤ ਹਨ

Atma Singh v. State of Punjab, etc. (Gujral, J.)

ਉਪਰੋਕਤ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ; ਉਸ ਸਮੇਂ ਲਈ ਮੁਅੱਤਲ ਰਹੇਗਾ ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ 3 ਦਸੰਬਰ, 1971 ਅਤੇ 25 ਜੂਨ, 1975 ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 352 ਦੀ ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦੀਆਂ ਘੋਸ਼ਣਾਵਾਂ ਲਾਗੂ ਹਨ।

ਇਹ ਹੁਕਮ ਪੂਰੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ।

359 ਦੀ ਸੋਧ

ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 359 ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ (1) ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਧਾਰਾ ਪਾਈ ਜਾਵੇਗੀ, ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਅਰਥਾਤ:-

j

"(1A) ਜਦੋਂ ਕਿ ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੁਕਮ ਭਾਗ III ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਸ਼ਿਕਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਹੈ, ਉਸ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕੁਝ ਵੀ ਰਾਜ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਉਕਤ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਜਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਜੋ ਰਾਜ ਉਸ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਉਪਬੰਧਾਂ ਲਈ, ਬਣਾਉਣ ਜਾਂ ਲੈਣ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਹੋਵੇਗਾ, ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ, ਅਯੋਗਤਾ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ, ਉਪਰੋਕਤ ਹੁਕਮ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੀ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਹੋਣਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ। ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂ ਛੱਡੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਸਤਿਕਾਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਲਈ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਹੋਣਾ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

*ਕੋਫੋਪੋਸ਼ਾ

(1975 ਦੇ ਐਕਟ 35 ਦੁਆਰਾ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ)

ਜੇ

3. ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ —

>

(1) ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਜੋ ਉਸ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸੰਯੁਕਤ ਸਕੱਤਰ ਦੇ ਦਰਜੇ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਸ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਐਡੀਸ਼ਨ, ਜਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜੋ ਇਸ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਦਾ ਰੈਂਕ, ਉਸ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ, ਜੇਕਰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ (ਇੱਕ ਫੋਇਟੀਗਰਨਰ ਸਮੇਤ), ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨਾਲ

ਸੰਭਾਲ ਜਾਂ ਦਲੀਲ ਲਈ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਦੇ ਵਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵੀ ਪੱਖਪਾਤੀ: -

- (i) ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਤਸਕਰੀ, ਜਾਂ
- (ii) ਮਾਲ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ, ਜਾਂ
- (iii) ਤਸਕਰੀ ਕੀਤੇ ਸਮਾਨ ਦੀ ਢੋਆ-ਢੁਆਈ ਜਾਂ ਛੁਪਾਉਣ ਜਾਂ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ, ਜਾਂ
- (iv) ਤਸਕਰੀ* ਮਾਲ ਦੀ ਢੋਆ-ਢੁਆਈ ਜਾਂ ਛੁਪਾਉਣ ਜਾਂ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਜਾਂ
- (v) ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਕਰਨ ਜਾਂ ਮਾਲ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਨੂੰ ਉਕਸਾਉਣ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪਨਾਹ ਦੇਣਾ,

ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਤੀ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

- (2) ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦਾ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ, ਦਸ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਭੇਜੇਗੀ।
- (3) ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 22 ਦੀ ਧਾਰਾ (5) ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸੰਚਾਰ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਹੋ ਸਕੇ, ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।, ਪਰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੰਜ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਹੀਂ, ਅਤੇ ਅਸਧਾਰਨ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਲਈ, ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪੰਦਰਾਂ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਹੀਂ।

5 ਏ. ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਧਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।—ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 3 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਦੋ ਜਾਂ ਦੋ ਤੋਂ ਵੱਧ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਜਿਹੇ ਹਰੇਕ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ-

- (a) ਅਜਿਹੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਅਵੈਧ ਜਾਂ ਅਯੋਗ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਜਾਂ ਕੁਝ ਆਧਾਰ ਹਨ ਜਾਂ ਹਨ-
  - (i) ਅਸਪਸ਼ਟ,
  - (ii) ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦ,
  - (iii) ਸੰਬੰਧਤ ਨਹੀਂ,
  - (iv) ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੁੜਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਾਂ
  - (v) ਅਜਿਹਾ ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀ ਬਾਕੀ ਜ਼ਮੀਨ ਜਾਂ ਆਧਾਰਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 3 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਇਆ

Atma Singh v. State of Punjab, etc. (Gujral, J.)

ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦਾ ਹੁਕਮ

- (b) ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਉਸ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਬਾਕੀ ਜ਼ਮੀਨ ਜਾਂ ਆਧਾਰ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਉਸ ਉਪ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀਤਾ ਹੈ।

12-ਏ. ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਬੰਧ -

- (1) 3 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 352 ਦੀ ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਹੋਣਗੇ। , 1971, ਜਾਂ ਉਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ 25 ਜੂਨ, 1975 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ, ਜਾਂ 25 ਜੂਨ, 1975 ਦੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਬਾਰਾਂ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ, ਜੋ ਵੀ ਸਮਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟਾ ਹੋਵੇ।
- (2) ਕੰਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਆਫ ਫਾਰੇਨ ਐਕਸਚੇਂਜ ਐਂਡ ਪ੍ਰੀਵੈਂਸ਼ਨ ਆਫ ਸਮਗਲਿੰਗ ਐਕਟੀਵਿਟੀਜ਼ (ਸੋਧ) ਆਰਡੀਨੈਂਸ, 1975 ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਸਮੇਂ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਦਫਤਰ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਕੀ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਘੋਸ਼ਣਾਵਾਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ) ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ) ਅਤੇ ਜੇਕਰ, ਅਜਿਹੇ ਵਿਚਾਰ 'ਤੇ, ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ,'

ਅਧਿਕਾਰੀ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਲੈਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀ ਉਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੀ ਕਾਪੀ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਭੇਜ ਸਕਦਾ ਹੈ :

ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪੰਦਰਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਸਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਸ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੀ ਸਮੀਖਿਆ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ। , ਪੰਦਰਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਉਕਤ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ।

- (3) ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਕਿ ਕੀ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਉਪ ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਸ 'ਤੇ ਉਚਿਤ (ਸਰਕਾਰ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਚਾਰ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ) ਦੁਆਰਾ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਜਿਹੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਚਾਰ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੇ ਅੰਤਰਾਲਾਂ 'ਤੇ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੇ ਪੁਨਰ-ਵਿਚਾਰ 'ਤੇ, ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਹੁਣ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਸਰਕਾਰ ਘੋਸ਼ਣਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।
- (4) ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਜਾਂ (3) ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਚਾਰ, ਸਮੀਖਿਆ ਜਾਂ ਪੁਨਰ-ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੀ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀ - ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਮਝਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਜਾਂ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਉਸਦੇ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ।
- (5) ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਧੀਨ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇਹ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ 'ਤੇ ਉਪ ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮਿਆਦ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਲਾਗੂ ਹੈ, ਅਤੇ, ਇਸਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਜਿਹੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 3 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।
- (6) ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਧੀਨ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਹ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਅਜਿਹਾ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਾਗੂ ਹੈ। ਕੰਪਿਊਟਿੰਗ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ-

Atma Singh v. State of Punjab, etc. (Gujral, J.)

- (i) ਸੈਕਸ਼ਨ 8 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ (ਬੀ) ਅਤੇ (ਸੀ) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਸਮੇਂ;
 (ii) ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ "ਇੱਕ ਸਾਲ" ਅਤੇ "ਪੰਜ ਹਫ਼ਤਿਆਂ" ਦੀ ਮਿਆਦ, ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) (i) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ "ਇੱਕ ਸਾਲ" ਦੀ ਮਿਆਦ, ਅਤੇ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ "ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ" ਦੀ ਮਿਆਦ ਧਾਰਾ 9 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ 1(3),

(6) ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਵਿਵਾਦਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਕੁਝ ਸਹਾਇਕ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਗਏ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਨੁਕਤੇ। ਸ੍ਰੀ ਸਿੱਬਲ ਦੁਆਰਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਸਬੰਧਤ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਾਰੀ ਅਜਿਹੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਉਸਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੋਵੇ, ਨਾ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੋਵੇ। ਨਾਗਰਿਕ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ. ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਬਰਾਬਰੀ ਦੀ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 358 ਅਤੇ 359 ਵਰਗੀਆਂ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਿ ਇਹ ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਖਤਰਾ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ-ਆਈਲ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਖਤਰੇ ਨੂੰ ਟਾਲਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਇਸ ਧਾਰਨਾ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ 'ਤੇ ਪਹਿਲ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਵਿਆਪਕ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਏ.ਕੇ. ਗੋਪਾਲਨ ਬਨਾਮ ਮਦਰਾਸ (1) ਵਿੱਚ ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਸੀ: -

“ਇਸ ਬਿਆਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਐਕਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਵਿਆਪਕ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਭਾਵਨਾ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਜਿੱਥੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਕਾਨੂੰਨ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਾਂ ਤਾਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਦੁਆਰਾ

(1) 1950 SCR 88.

ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਰਥ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਆਮ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਸੀਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਖੋਜਣ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਸੀਮਾ ਦਾ ਐਲਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ, ਜਿਸਦਾ ਲਿਖਤ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਨਿਆਂਇਕ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਸੰਪੰਨ ਵਿਧਾਨਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਸਰਵ-ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਨਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਮ ਸਿਧਾਂਤਾਂ 'ਤੇ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਲਿਖਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੇ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਸ਼ਬਦ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਅਤੇ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਦੇ ਹੋਣ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਉਸੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਜਾਂ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਸਿਰਫ ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਦੀ ਅਸਥਾਈ ਇੱਛਾ ਨੂੰ ਪਰਮਾ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਹੈ ਜੋ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਬੁੱਧੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਪਟਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਲਈ ਇੱਕ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਅਤੇ ਠੋਸ ਆਧਾਰ ਲੱਭ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਆਂ ਦਾ ਇਸ ਤੋਂ ਪਰੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਧਾਰਨਾ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਰੱਖੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜਾਂ ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਆਪਣੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਜਾਂ * ਨਿੱਜੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੈ।

ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (2) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਵੀ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਕੁਝ ਲੰਬਾਈ ਵਿਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਦੋਵੇਂ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨੋਟ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਵਿਵਾਦ ਇਹ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 359 ਦੇ ਨਿਰਮਾਣਾਂ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੈ, ਇੱਕ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਦੂਜਰਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇਣ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ, ਕੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਝੁਕਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਗਰਾਂਟ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਨਾਗਰਿਕ ਦੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ। ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਸਬੰਧਤ ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਪਰ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਗੁਣ ਇਸ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਗਏ ਕਿਉਂਕਿ ਧਾਰਾ 359 ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ ਵਾਜਬ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਰੱਥ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਏ ਕੇ ਗੋਪਾਲਨ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ, ਇਸ ਲਈ, ਸਬੰਧਿਤ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅੰਤਰਗਤ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਲਈ ਸਾਡੇ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਬਾਰੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਉਪਰੋਕਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਿਤ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਖਾਸ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਇਸ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਬਾਰੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਉਪਲਬਧ ਹਨ।

---

(2) A.I.R. 1964 S. C. 381:

Atma Singh v. State of Punjab, etc. (Gujral, J.)

ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹਨਾਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਆਈ.ਕੇ. ਆਨੰਦ ਨੀਥਿਆਰ ਬਨਾਮ ਮਦਰਾਸ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (3) ਦੇ ਕੇਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 359 ਦੇ ਅਧੀਨ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ "ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹੋਏ ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ ਆਮ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਗਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਉਕਤ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ" (ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)। ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ, ਸ੍ਰੀ ਸਿੱਬਲ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦਲੀਲ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਹੈ।

(7) ਸ੍ਰੀ ਸਿੱਬਲ ਨੇ ਫਿਰ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ 27 ਜੂਨ, 1975 ਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਹੁਕਮ, ਕੋਫੋਪੋਸਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰੋਸੀਡਿੰਗ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਵਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3(3) ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰ ਅਜੇ ਵੀ ਉਪਲਬਧ ਹਨ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਉਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਰਡਰ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 14, 21 ਅਤੇ 22 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਇਸ ਤਰਕ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਅੰਦਰੂਨੀ ਗੜਬੜ ਜਾਂ ਯੁੱਧ ਜਾਂ ਬਾਹਰੀ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਖਤਰਾ ਹੈ, ਰਾਜ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਜਾਂ ਉਲੰਘਣਾ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ III ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਿਹਨਾਂ ਦਾ ਯੁੱਧ, ਬਾਹਰੀ ਹਮਲੇ ਜਾਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਗੜਬੜ ਨਾਲ ਅਟੁੱਟ ਸਬੰਧ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਜੋ ਸਿਰਫ ਆਰਥਿਕ ਸਥਿਰਤਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨੀ ਚੁਣੌਤੀ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਕਿ ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਇਹ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਕੋਫੋਪੋਸਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਆਧਾਰਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਆਰਥਿਕ ਸਥਿਰਤਾ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਇਹ ਅੰਦਰੂਨੀ ਗੜਬੜ ਜਾਂ ਯੁੱਧ ਜਾਂ ਬਾਹਰੀ ਹਮਲੇ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ, ਜਿਸ ਲਈ ਇੱਕ ਖਤਰਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।

(8) ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 352 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣ 'ਤੇ ਕਿ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਖਤਰਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਜੰਗ ਜਾਂ ਬਾਹਰੀ ਹਮਲੇ ਜਾਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਗੜਬੜ ਕਾਰਨ, ਉਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਇੱਕ ਘੋਸ਼ਣਾ ਪੱਤਰ ਜਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 353 ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੈ

(3) ਏਆਈਆਰ 1966 ਐਸਸੀ: 657:

---

(5) A.I.R. 1967 Guj. 229:

Atma Singh v. State of Punjab, etc. (Gujral, J.)

ਅਜਿਹੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਜੇਕਰ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਭਾਰਤ ਦੀ ਵਿੱਤੀ ਸਥਿਰਤਾ ਜਾਂ ਕਰੈਡਿਟ ਨੂੰ ਖਤਰਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹਨ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ - ਧਾਰਾ 360 ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸੱਤਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਸੂਚੀ I ਦੀ ਐਂਟਰੀ ਨੰ. 9 ਦੇ ਤਹਿਤ। ਸੰਸਦ "ਰੱਖਿਆ, ਵਿਦੇਸ਼ ਮਾਮਲਿਆਂ, ਜਾਂ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਰੋਕਥਾਮਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾ ਸਕਦੀ ਹੈ; ਅਜਿਹੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਿਅਕਤੀ।" ਉਸ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਸੂਚੀ III ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀ 3 ਦੇ ਤਹਿਤ, "ਰਾਜ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ, ਜਨਤਕ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਸੰਭਾਲ, ਜਾਂ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਪਲਾਈ ਅਤੇ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਰੋਕਥਾਮਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਅਜਿਹੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਿਅਕਤੀ।" ਨਿਵਾਰਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨ ਉਦੋਂ ਵੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦੀ ਕੋਈ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਾਗੂ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਕੋਫੋਪੋਸਾ (1974 ਦਾ ਐਕਟ 52), ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ ਚਿੰਤਤ ਹਾਂ, "ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਦਰਾ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਅਤੇ ਵਾਧੇ ਅਤੇ ਤਸਕਰੀ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਵਾਰਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ" ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਸਿੱਬਲ ਦਾ ਇਹ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੋਫੋਪੋਸਾ ਸਬੰਧਤ ਇੰਦਰਾਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਨਿਵਾਰਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 352 ਦੇ ਅਧੀਨ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਇੱਕ ਆਰਟੀਕਲ 359 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਫੋਪੋਸਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੋਫੋਪੋਸਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਵਿੱਤੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸਥਿਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 359 ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਨਿਵਾਰਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਿਰਫ ਸ਼ਰਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ ਕਿ ਆਰਟੀਕਲ 352 ਦੇ ਅਧੀਨ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ III ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੱਕ ਇੱਕ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਨੁਛੇਦ 359 ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ਵਿੱਤੀ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਜਾਂ ਆਰਥਿਕ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ, ਸ੍ਰੀ ਸਿੱਬਲ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦਲੀਲ ਧਾਰਾ 352 ਅਤੇ 359 ਦੀ ਸਾਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਰ ਵਿਆਖਿਆ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੁਲਝੇ ਹੋਏ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਵਾਲੀ ਹੋਵੇਗੀ। *ਏ ਕੇ ਗੋਪਾਲਨ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ)* ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਨੋਟਿਸ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਹਵਾਲਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ।

(9) ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਹੈ ਕਿ) ਅੰਦਰੂਨੀ ਗੜਬੜ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਖਤਰੇ ਦੇ ਸਵਾਲ ਲਈ ਇੱਕ ਤੰਗ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਯਥਾਰਥਵਾਦੀ ਪਹੁੰਚ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ - ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 352 ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ "ਅੰਦਰੂਨੀ ਗੜਬੜ" ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦਾ ਅਰਥ ਵਿਦਰੋਹ ਜਾਂ ਬਗ਼ਾਵਤ ਵਜੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਜਨਤਕ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੀ ਇੱਕ ਆਮ ਉਲੰਘਣਾ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ

(5) A.I.R. 1967 Guj. 229:

Atma Singh v. State of Punjab, etc. (Gujral, J.)

ਰਚਨਾ ਦੁਆਰਾ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਖਤਰਾ ਹੈ। ਸਥਿਤੀ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਕਾਰਕਾਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਅਤੇ ਸਮੂਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿੰਸਕ ਅਤੇ ਵਿਘਨਕਾਰੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰ ਬਦਲਣ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਤੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਨਾਲ, ਸਗੋਂ ਆਰਥਿਕ ਅਰਾਜਕਤਾ ਅਤੇ ਵਿੱਤੀ ਅਰਾਜਕਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੁਆਰਾ ਵੀ। ਅਸਥਿਰਤਾ, ਜੋ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਪ੍ਰਜਨਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਗੜਬੜ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਖਤਰਾ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਸੋਨੇ ਜਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਦਰਾ ਦੀ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਤਸਕਰੀ ਵਿੱਤੀ ਅਰਾਜਕਤਾ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਅਸਥਿਰਤਾ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਗੜਬੜ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸਰਹੱਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਗੰਭੀਰ ਖਤਰਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 352 ਦੀ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਜਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 358 ਅਤੇ 359 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਰਾਜ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ 'ਤੇ ਕੋਈ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਈ ਜਾ ਸਕੇ। ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਇਹਨਾਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ।

(9-ਏ) ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਉਸ ਚੁਣੌਤੀ ਬਾਰੇ ਸੁਚੇਤ ਸੀ ਜੋ ਹੁਣ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ 1974 ਦੇ ਐਕਟ 52 ਦੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ: -

•* ਆਰ

"ਜਦੋਂ ਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਦਰਾ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਅਤੇ ਤਸਕਰੀ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਰਥਚਾਰੇ 'ਤੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਾਜ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ 'ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਮਾੜਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ;"

ਕੁਝ ਅਜਿਹੀ ਹੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਡਾ. ਮਾਨੋਕਬੇਨ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਯੂਨੀਅਨ (4) ਇਸ ਦਲੀਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ 1974 ਦਾ ਐਕਟ 52 ਵਿਧਾਨਿਕ ਯੋਗਤਾ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸੱਤਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਇੰਦਰਾਜ਼ 9, ਸੂਚੀ I ਜਾਂ ਐਂਟਰੀ 3, ਸੂਚੀ III ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਫਾਇਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ: -

"ਅੱਜ ਰਾਜ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਮੱਧ ਯੁੱਗ ਵਿੱਚ ਜੋ ਸੀ ਉਸ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੀ ਪੁਰਾਣੀ ਧਾਰਨਾ ਹੁਣ ਨਹੀਂ ਰਹੀ ਹੈ।

(4) ਸੀ.ਆਰ. ਡਬਲਯੂ. 1/75 ਨੇ 18-4-75 ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ।

ਵੈਧ। ਅਜੋਕੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਬੰਧਾਂ ਦੀਆਂ ਗੁੰਝਲਾਂ ਵਿੱਚ, ਰਾਜ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਜੀਵਨ 'ਤੇ ਮਾੜਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਖਤਰੇ ਵਿੱਚ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪੁਰਾਣੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਇੱਕ ਪੁਰਾਣੀ ਧਾਰਨਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਸਿਆਸੀ ਆਜ਼ਾਦੀ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਹੋਂਦ ਵੀ, ਆਰਥਿਕ ਸਥਿਰਤਾ ਨਾਲ ਨੇੜਿਓਂ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ

(5) A.I.R. 1967 Guj. 229:

Atma Singh v. State of Punjab, etc. (Gujral, J.)

ਧਨ ਅਤੇ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਤੇ ਅੰਤਰ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿਆਸੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਵੱਲ ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਦਰਅਸਲ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਗਰੂਕ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ”

(10) ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਸਿੱਬਲ ਦੀ ਇਕ ਹੋਰ ਸਹਾਇਕ ਦਲੀਲ ਦੇਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ 27 ਜੂਨ, 1975 ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਮੁਅੱਤਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 14, 21 ਅਤੇ 22 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ। ਅਨੁਛੇਦ 22. ਇਹ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਨੁਛੇਦ 22(5) ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਤੋਂ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਹੋ ਸਕੇ, ਉਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸੰਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਬਣਾਇਆ. ਅਥਾਰਟੀ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਹੁਕਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰਨ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ। ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ 27 ਜੂਨ, 1975 ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਹੁਕਮ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 22(5) ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਪਰ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਇਸ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਜੇ ਵੀ ਕਾਇਮ ਹਨ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਾਵਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਮੈਂਡਮਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(11) ਉੱਪਰ ਦੱਸੀ ਗਈ ਦਲੀਲ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਕਹਿਓ ਤਾਂ ਇਹਨਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸਵਾਲ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਦੀ ਕੋਈ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਮੈਂਡਮਸ ਦੀ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਹਨਾਂ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀਆਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੈਬੀਅਸ ਕਾਰਪਸ ਦੀ ਰਿੱਟ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਈ ਦੀ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਅੱਗੇ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਹੀ ਦਲੀਲ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ।

ਹਰੁਭਾਈ ਐੱਮ. ਮਹਿਤਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (5) ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

(12) ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਤਰਸਿੱਕਾ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (2) ਵਿੱਚ ਮਿਸਟਰ ਪਰੁਲੇਕਰ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਹੀ

---

(5) A.I.R. 1967 Guj. 229:

Atma Singh v. State of Punjab, etc. (Gujral, J.)

ਕੇਸ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇੱਕ ਸਹਿ-ਵਿਵਾਦ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ 1 ਸਮਾਨ ਸੁਭਾਅ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਇਹ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਨੂੰ ਆਰਡੀਨੈਂਸ, ਐਕਟ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਵੈਧਤਾ 'ਤੇ ਵਿਵਾਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਸਨੇ ਕੋਈ ਨਤੀਜਾਕਾਰੀ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਮੰਗੀ। ਸ਼੍ਰੀ ਪਾਰੂਲੋਕਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਆਰਡਰ ਦੀ ਸ਼ਰਾਰਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਨਹੀਂ ਲਗਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਹ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਈ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਅਯੋਗ ਹੈ। ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ: -

“ਆਰਟੀਕਲ 359(1) ਕੀ ਕਰਨ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਕਿ ਆਰਡਰ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਉਸਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਮੁਅੱਤਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦੇਣਾ ਗੈਰ-ਵਾਜ਼ਬ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਆਪਣੀ ਰਿਹਾਈ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਉਸਨੂੰ ਸਿਰਫ ਅਕਾਦਮਿਕ ਘੋਸ਼ਣਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 491(I)(b) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 226(1) ਜਾਂ ਧਾਰਾ 32(1) ਅਧੀਨ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਰਾਹਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰਾਹਤ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਦਾ ਹੁਕਮ। ਜੇ ਡਿਟੇਨੂੰ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰਿਹਾਈ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਤੋਂ ਮਨ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੀਬਿਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੇਖਦੇ ਕਿ ਇਹ ਉਸੇ ਡਿਟੇਨੂੰ ਲਈ ਕਿਵੇਂ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਧਾਰਾ 491 ਕਰੋੜ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਹਿਜ਼ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਲਈ। ਪੀਸੀ ਜਾਂ ਆਰਟੀਕਲ 226(1) ਜਾਂ ਆਰਟੀਕਲ 32(1)। ਅਸੀਂ ਕਰਦੇ ਹਾਂ

ਇਹ ਨਾ ਸੋਚੋ ਕਿ ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਅਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਐਕਟ ਦੀ ਵੈਧਤਾ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਸੀ। S. 491(I)(b) ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਇੱਕ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਸਿਰਫ ਉਹੀ ਰਾਹਤ ਜੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਗੈਰਵਾਜ਼ਬ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਰਾਹਤ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਘੋਸ਼ਣਾ; ਅਜਿਹੀ ਰਾਹਤ ਹੈ

S. 491 (I)(b) ਅਤੇ ਧਾਰਾ 226(1) ਅਤੇ 32(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਾਹਰ ਹੈ।

(13) ਸ੍ਰੀ ਸਿੱਬਲ ਦੀ ਅਗਲੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ 1974 ਦੇ ਆਰਡੀਨੈਂਸ 11 ਦੁਆਰਾ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, MISA ਅਧੀਨ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਹੀ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਕੋਫੋਪੋਸਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਾਸ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਾਰੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ MISA ਅਤੇ COFEPOSA ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕੋ ਤੱਥ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਦੋਵਾਂ ਐਕਟਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੀ ਮਿਆਦ ਇਕੱਠੇ ਵੱਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਕ ਸਾਲ. ਇਸ ਦਲੀਲ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਥ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਸਾਰੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ 8 ਅਕਤੂਬਰ ਤੋਂ 18 ਨਵੰਬਰ, 1974 ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰੀਕਾਂ ਨੂੰ 1974 ਦੇ ਆਰਡੀਨੈਂਸ 11 ਦੁਆਰਾ ਸੋਧੇ ਗਏ MISA ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਅਧੀਨ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ 19 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਹੋਇਆ ਸੀ।, 1974. ਇਹ ਵੀ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ MISA ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਆਧਾਰ ਉਹੀ ਸਨ ਜੋ ਕੋਫੋਪੋਸਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ, ਇਸਲਈ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਉਹੀ ਤੱਥ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਦਬਾਏ ਗਏ ਸਨ।

(14) 1974 ਦੇ ਆਰਡੀਨੈਂਸ 11 ਦੁਆਰਾ, MISA ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 3 ਵਿੱਚ, ਜੋ ਕਿ ਆਧਾਰਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਪ-ਦੀ ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਧਾਰਾ (ਸੀ) ਪਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਸੈਕਸ਼ਨ (1), ਜਿਸ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ "ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਦਰਾ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਪੱਖਪਾਤੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨਾਲ ਜਾਂ ਉਸਨੂੰ (i) ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਕਰਨ, ਜਾਂ (ii) ਉਕਸਾਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨਾਲ, ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਮਾਲ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਕਰਨ ਲਈ, ਜਾਂ (iii) ਤਸਕਰੀ ਦੇ ਸਮਾਨ ਦਾ ਵਪਾਰ ਕਰਨਾ। ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਦੁਆਰਾ ਉਪਰੋਕਤ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਐਮਆਈਐਸਏ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਕੋਫੋਪੋਸਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸਮਾਨ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। 1974 ਦੇ ਆਰਡੀਨੈਂਸ 11, ਅਤੇ ਕੋਫੋਪੋਸਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਦੁਆਰਾ ਸੋਧੇ ਗਏ MISA ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 3 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰਨ ਤੋਂ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਭਰੇਗਾ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਅਥਾਰਟੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਦਰਾ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਜਾਂ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਪੱਖਪਾਤੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਲ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨਾਲ, ਜਾਂ ਮਾਲ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਨੂੰ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਦੇਣ, ਜਾਂ ਤਸਕਰੀ ਵਾਲੇ ਮਾਲ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ, ਕਿ ਉਸਦੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਧਿਰਾਂ ਦਾ ਇਹ ਵੀ ਪ੍ਰਵਾਨਤ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੀਸਾ ਤਹਿਤ ਹਿਰਾਸਤ 'ਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਆਰ....

Atma Singh v. State of Punjab, etc. (Gujral, J.)

COFEPOSA ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਮਾਨ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਵਾਲੇ ਉਹੀ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੋਵਾਂ ਐਕਟਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਪਰੋਕਤ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਉਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਕੇ MISA ਦੀ ਧਾਰਾ 13 ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮਿਆਦ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਲਈ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ।

(15) ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਅਨੁਛੇਦ 22(7) ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਤਮ ਮਿਆਦ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਜਾਂ ਵਰਗ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਵਾਰਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਦੋ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ, ਭਾਵ, MISA ਅਤੇ COFEPOSA, ਨੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਦਾ ਉਪਬੰਧ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਦੋ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਅਧੀਨ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦਾ ਦੂਜੇ ਅਧੀਨ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਥਾਰਟੀ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਰੱਖਣ ਦਾ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੋਫੋਪੋਸਾ ਅਧੀਨ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ MISA ਅਧੀਨ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜੋੜਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਾਬਕਾ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਜਾਂ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣ ਲਈ ਕਿ COFEPOSA ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ 'ਤੇ MISA ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਸਲ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਆਰਡਰ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਉਸਦੀ ਦਲੀਲ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।

(16) ਮਸੂਦ ਆਲਮ ਆਦਿ ਬਨਾਮ ਦੀ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ (6) ਦੇ ਕੇਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਸਵਾਲ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰਾ ਸੀ। ਉੱਥੇ MISA ਦੀ ਧਾਰਾ 3(I)(a)(i) ਅਤੇ (ii) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ 14 ਜੂਨ, 1972 ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 3(3) ਦੁਆਰਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਐਕਟ, ਅਤੇ 26 ਜੂਨ, 1972 ਨੂੰ ਦੁਪਹਿਰ ਦੇ ਕਰੀਬ, ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਉਸਨੂੰ 25 ਜੂਨ, 1972 ਨੂੰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਅਲੀਗੜ੍ਹ, ਮਿਤੀ 25 ਜੂਨ, 1972 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੁਆਰਾ 23.50 ਵਜੇ, ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਰਸੀਦ, ਪਰ ਇਹ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਧਾਰਾ 107/117, ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅੰਡਰ ਟ੍ਰਾਇਲ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਹ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਜਾਂ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਦੀ ਧਾਰਾ 3(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਉਸੇ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦਾ ਨਵਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਮੀਸ਼ਾ ਅਤੇ 26 ਜੂਨ 1972 ਨੂੰ ਦੁਪਹਿਰ 3.30 ਵਜੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਹ ਦਲੀਲ ਉਠਾਈ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦਾ ਨਵਾਂ ਹੁਕਮ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਨਵੇਂ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਪਹਿਲੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਆਰਡਰ ਦੀ ਮਿਆਦ ਪੁੱਗਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਸਨ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਪੰਨਾ 902 'ਤੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:

“ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸਬਮਿਸ਼ਨ ਡੋਡਜ਼ ਯੋਗਤਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ। ਸੈਕਸ਼ਨ 14 ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਜਾਂ ਸਮਾਪਤ ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅੰਤਰਗਤ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਸਾਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮਹੱਤਵ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਐਕਟ ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਨਾਲ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 12 ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਢੁਕਵੀਂ ਸਰਕਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਹਿਲੇ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਮੁੜ ਲਾਗੂ ਜਾਂ ਸੋਧ ਸਕਦੀ ਹੈ: ਧਾਰਾ 13. ਇਹ ਇਸ ਪਾਬੰਦੀ ਨੂੰ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਹੈ ਮਿਆਦ ਅਤੇ ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਆਰਡਰ ਨੂੰ ਸੰਚਾਲਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਛਲਾਵੇ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਜਾਂ ਬੇਅਸਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਜੇ ਧਾਰਾ 14 ਕਿਸੇ ਦੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਅਸਲ ਆਰਡਰ ਨੂੰ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸੈੱਟ 'ਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਅਤੇ ਉਸੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਵੇਂ ਆਰਡਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਜੋ ਅਸਲ ਆਰਡਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵੇਲੇ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਨਿਵਾਰਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਇੱਕ ਅਸਾਧਾਰਨ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਿਰਫ ਅਸਧਾਰਨ ਹੰਗਾਮੀ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 13 ਅਤੇ 14 ਦੀ ਵਿਧਾਨਿਕ ਯੋਜਨਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਅਥਾਰਟੀ ਤੋਂ ਇਹ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਾਰੇ ਮੌਜੂਦਾ ਆਧਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਬਣਾਵੇ। ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦਾ ਆਰਡਰ ਜੋ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਅਧਿਕਤਮ ਮਿਆਦ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਤਾਕੀਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਤਾਕੀਦ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਮੈਜਿਸਟਰ-1 ਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਅਸਲ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਸਲ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜੋ ਕਿ ਇਸਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ 12 ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੀ. ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ, ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਨਵੇਂ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਨਵੇਂ ਤੱਥ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਰਾਜ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਹੈ

ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਇੰਨੀਆਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੰਪਰਦਾਇਕ ਅਤੇ ਹਿੰਸਕ ਸੰਪਰਦਾਇਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਭਾਵਿਤ ਹਨ ਕਿ ਰਾਜ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ

Atma Singh v. State of Punjab, etc. (Gujral, J.)

ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਉਪਲਬਧ। ਇਸ ਗਣਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਰਾਜ ਸਰਵਉੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦ ਭਾਰਤ ਦੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਪੁੱਤਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਉਸ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀ ਪੁੱਤਰੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ।

ਚੋਟਕਾ ਹੇਮਬਰਾਮ ਬਨਾਮ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (7) ਦੇ ਕੇਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਵੱਲੋਂ 3 ਜੁਲਾਈ, 1972 ਨੂੰ ਮੀਸਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 (2) ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਨੂੰ 28 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1973 ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 26, 1973, ਅਤੇ ਇਹ ਇਸ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ: ਡੀ ਉਸਦੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ.x ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦਾ ਨਵਾਂ ਹੁਕਮ ਉਸੇ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਉਸੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜਿਸ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਭੂ ਨਾਥ ਸਰਕਾਰ ਬਨਾਮ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ (8) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ MISA ਦੀ ਧਾਰਾ 14(2) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਅਸਲ ਹੁਕਮ ਦੀ ਅਸਲ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜੋ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ 12 ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਨਵੇਂ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕੋਈ ਤਾਜ਼ਾ ਤੱਥ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਆਏ ਸਨ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਦਬਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ MISA ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 13 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਯਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ: -

“ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕੋਣ ਤੋਂ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਦਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 13 ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਧਿਕਤਮ ਮਿਆਦ ਜਿਸ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸਦੀ ਧਾਰਾ 12 ਅਧੀਨ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ 12 ਮਹੀਨੇ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹ, - ■ ਇਸ ਲਈ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਅਧਿਕਤਮ ਮਿਆਦ ਜਿਸ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, 12 ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਜੇਕਰ ਉਸੇ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ

(7) ਏਆਈਆਰ 1974 ਐਸਸੀ 432.

(8) ਏਆਈਆਰ 1973 ਐਸਸੀ 1425

ਇਹਨਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਨੂੰ 12 ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਹਨਾਂ ਹੀ ਐਕਟਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣਾ, ਜਿਸ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਐਕਟ ਦੀ ਪੂਰੀ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਉਲਟ ਚੱਲੇਗਾ। ਇਹ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 13 ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਈ ਗਈ ਅਧਿਕਤਮ ਮਿਆਦ ਜਿਸ ਲਈ ਪ੍ਰਤੀ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਪਾਬੰਦੀ ਨੂੰ ਵੀ ਖਤਮ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ।

ਪ੍ਰਦੀਪ ਕੁਮਾਰ ਦਾਸ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (9) ਅਤੇ ਬਬਲੂ ਹੇਮਬਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (10) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੀ।

(17) ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਹੁਕਮ ਇੱਕੋ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸਾਂ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਜਿੱਥੇ ਨਿਵਾਰਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਦੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਧੀਨ ਵੱਖਰੇ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੋਣ। ਚੋਟਕਾ ਹੇਮਰਾਮ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਸੇ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਇੱਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮਿਆਦ ਲਈ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। 12 ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਉਸੇ ਐਕਟਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣਾ, ਇਸ ਲਈ, ਐਕਟ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਸਕੀਮ ਦੇ ਉਲਟ ਚੱਲੇਗਾ, ਨਿਵਾਰਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇੱਕ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਕੇਸ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ। ਅਤੇ ਦੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਐਕਟਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਜਿਸ ਵਿੱਚ (ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ; ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੀ ਮਿਆਦ ਬਾਰੇ ਸੁਤੰਤਰ ਪ੍ਰਬੰਧ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਸ਼੍ਰੀ ਸਿੱਬਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਲਈ ਇਹਨਾਂ ਫੈਸਲਿਆਂ ਤੋਂ ਕੋਈ ਸਮਰਥਨ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(18) ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਪਹਿਲੂ ਵੀ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 22(7) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਸੰਸਦ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਤਮ ਸਮਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਜਾਂ ਵਰਗ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਵਾਰਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸ਼ਰਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਨਿਵਾਰਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਿਆਦ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਦੀ ਲੰਬਾਈ 'ਤੇ ਕੋਈ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਹੈ।

^"AIRA974 sF2i5L

(10) ਏਆਈਆਰ 1974 ਐਸਸੀ 2279.

Atma Singh v. State of Punjab, etc. (Gujral, J.)

ਮਿਆਦ ਜੋ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਤਮ ਮਿਆਦ ਦੋ ਸਾਲ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੀ ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ COFEPOSA ਅਧੀਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਨੂੰ MISA ਅਧੀਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਵਜੋਂ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ MISA ਦੀ ਧਾਰਾ 13 ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਆਦ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ, ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਕਿ COFE- POSA ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੀ ਅਧਿਕਤਮ ਮਿਆਦ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਨੂੰ MISA, ਦੀ ਧਾਰਾ 13 ਦੀ ਇੱਕ ਸੰਸ਼ੋਧਿਤ ਸੋਧ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵਧਾ ਕੇ ਦੋ ਸਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਦੋਵਾਂ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਲਈ ਸਾਂਝੇ ਆਧਾਰਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸਾਲ 1 ਕੋਫੋਪੋਸਾ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਹ ਸੁਚੇਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਜੋ MISA ਸੋਧ ਆਰਡੀਨੈਂਸ (1974 ਦਾ 11) ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ MISA ਅਧੀਨ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਹਨ, ਜਿਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ COFEPOSA ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 3 ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਆਰਡਰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਆਧਾਰਿਤ ਸੀ, ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੀ ਅਧਿਕਤਮ ਮਿਆਦ COFEPOSA ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 10 ਅਤੇ MISA ਦੀ ਧਾਰਾ 13 ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਕਿ COFEPOSA ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 10 ਵਿੱਚ MISA ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦਾ ਕੋਈ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਵਿਧਾਨਿਕ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ COFEj-POSA ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 10 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੀ ਮਿਆਦ ਜੋ ਕਿ 1974 ਦੇ ਆਰਡੀਨੈਂਸ 11 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ MISA ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਜ਼ਰਬੰਦਾਂ ਨੂੰ ਝੱਲਣੀ ਪੈ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(19) ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਦਰਾ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਅਤੇ ਤਸਕਰੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ (ਸੋਧ) ਐਕਟ (1975 ਦਾ ਨੰਬਰ 35) ਦੁਆਰਾ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਉਠਾਈ ਗਈ ਇੱਕ ਹੋਰ ਦਲੀਲ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ। ਸਟੀਕ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਧਾਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇਸਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਪਿਛਾਂਹਖਿੱਚੂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜੇਕਰ ਕੋਫੋਪੋਸਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੋ ਜਾਂ ਦੋ ਤੋਂ ਵੱਧ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਹਰੇਕ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਬਾਕੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ਜਾਂ ਆਧਾਰਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਅਜਿਹੇ ਇੱਕ ਜਾਂ ਵੱਧ ਆਧਾਰ ਧਾਰਾ 5A ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (a) ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਅਯੋਗ ਪਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਪ੍ਰਵਾਧਾਨ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਿਰਫ ਉਹਨਾਂ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ 1975 ਦੇ ਐਕਟ 35 ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸ਼ਬਦ - "ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਪਾਲਣਾ"- ਇਰਾਦੇ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜੋ ਧਾਰਾ 3 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਅਧੀਨ ਸਨ, ਦੇ ਐਫਸੀਸੀ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਦੇ ਸਮੇਂ 1975 ਦਾ ਐਕਟ 35। ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਭਾਵੇਂ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦਾ ਇੱਕ ਆਧਾਰ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ, ਅਤੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਲਾਈਨ ਵਿੱਚ "ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਉਹਨਾਂ - ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪਾਸ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਜੇਕਰ ਧਾਰਾ 5 ਦੇ ਦੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸੰਕੇਤ ਉਪਲਬਧ ਹੋਣਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਪਲਬਧ ਹੈ। ਧਾਰਾ 12-ਏ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਵਿੱਚ, ਜੋ ਕਿ ਸੀ. 1975 ਦੇ ਇਸ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਐਕਟ 35 ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਜਿਸ ਲੈਨ ਗੇਜ ਵਿੱਚ ਸੈਕਸ਼ਨ 5 ਏ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਸਦੀ ਲਾਗੂਯੋਗਤਾ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਸਨ। ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਸੀਮਿਲਨ. ਆਧਾਰ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਦਾ ਸਵਾਲ ਉਦੋਂ ਹੀ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਉਦੋਂ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਧਾਰਾ 5 ਏ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ। ਧਾਰਾ 5 ਏ ਦੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਲਈ, ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕਦੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(20) ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹੁਣ ਮੁੱਖ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਹਿਲੂਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਪੜਾਅ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਕੈਨਵਸ ਹੈ ਕਿ - ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ਨੂੰ ਅਸਪਸ਼ਟ, ਅਣਮਿੱਥੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕੋਫੋਪੋਸਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਤਰਕਸੰਗਤ ਆਧਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਮਰੱਥ ਸਨ ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਅਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਪੂਰਵ-ਲੋੜੀਂਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ। ਇਸ ਦਲੀਲ 'ਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਗੰਭੀਰ ਇਤਰਾਜ਼ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ 27 ਜੂਨ, 1975 ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ 38 ਵੀਂ ਸੋਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਵੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਝੂਠ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿਓ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਾਗੂ ਹੈ, ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ

ਕੋਫੋਪੋਸਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 (3) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸਲਈ, ਭਾਵੇਂ ਆਧਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਭਾਵੇਂ ਇੱਕ ਜ਼ਮੀਨ ਢੁਕਵੀਂ ਅਤੇ ਚੰਗੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, 1975 ਦੇ ਐਕਟ 35 ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ COFEPOSA ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 5-A ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ

Atma Singh v. State of Punjab, etc. (Gujral, J.)

ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਵੈਧ ਹੈ।

(21) ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸ੍ਰੀ ਟਿਵਾਣਾ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦੇ ਆਖਰੀ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਹ ਅਸਪਸ਼ਟ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਫੋਪੋਸਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 5-ਏ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇ ਜਾਂ ਦੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਹਰੇਕ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਜਾਂ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਆਧਾਰ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਅਧਾਰਤ ਹੈ, ਅਸਪਸ਼ਟ, ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦ, ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਨਹੀਂ, ਜੁੜਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਵਿਅਕਤੀ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਅਵੈਧ, ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਡੀ- ਟੇਨਿੰਗ ਅਥਾਰਟੀ ਬਾਕੀ ਜ਼ਮੀਨ ਜਾਂ ਆਧਾਰਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋ ਗਈ ਹੋਵੇਗੀ, ਆਰਡਰ ਨੂੰ ਅਵੈਧ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਅਥਾਰਟੀ ਬਾਕੀ ਜ਼ਮੀਨ ਜਾਂ ਆਧਾਰਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਰਡਰ ਕੀਤਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਆਧਾਰ ਜਾਇਜ਼ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਵੀ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਸਿੱਟਾ ਇਹ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸਿਰਫ ਉਸੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਆਧਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਸੀ। COFEPOSA ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 3 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੁਆਰਾ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦਾ ਆਧਾਰ।

(22) ਸ੍ਰੀ ਟਿਵਾਣਾ ਦੀ ਬਾਕੀ ਦਲੀਲ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 21 ਅਤੇ 22 ਦੇ ਅਸਲ ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਅਰਥਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਬਣੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ। 27 ਜੂਨ, 1975 ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ 38 ਵੀਂ ਸੋਧ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਫੋਪੋਸਾ ਦੇ ਉਪਬੰਧ , ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਹ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਿੱਚ ਕੀ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਆਈਆਂ ਹਨ। ਧਾਰਾ 352 ਅਤੇ 358 ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 21 ਅਤੇ 22 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਾਅ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 21 ਅਤੇ 22 ਸੁਪਰੀਮ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਆਖਿਆ ਲਈ ਆਏ ਹਨ

ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ, ਕਈ ਸੌਖੀਆਂ। ਅਨੁਛੇਦ 21 ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਜੀਵਨ ਜਾਂ ਨਿੱਜੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਏ.ਕੇ. ਗੋਪਾਲਨ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਮਦਰਾਸ (11) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ "ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ "ਰਾਜ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ" ਵਜੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਆਰਟੀਕਲ 21 ਨੂੰ ਆਰਟੀਕਲ 22 ਦੁਆਰਾ ਪੂਰਕ ਵਜੋਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਸੀ ਕਿ ਜਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਆਰਟੀਕਲ 22 ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਹੋਰ ਅਨੁਸਾਰ ਆਰਟੀਕਲ 21 ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ। ਜਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਧਾਰਾ 22 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਨ ਕੋਡ ਹੈ, ਪਰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸੰਬੰਧੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜੋ ਜਾਂ ਤਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਜਾਂ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 22 ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਉਹ ਇਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਣਗੇ। ਆਰਟੀਕਲ 21 ਦਾ ਘੇਰਾ। ਆਰਟੀਕਲ 22(1) ਅਤੇ (2) ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਅਤੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ ਪਰ ਇਹ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਾਅ ਧਾਰਾ 22(3) ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਿਵਾਰਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਨਿਵਾਰਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ (4) ਤੋਂ (7) ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਡੁਰਲ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਾਅ ਹਨ। ਇਹ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਾਅ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਨਿਵਾਰਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਆਮ ਸਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਸਿਰਫ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ। ਆਰਟੀਕਲ 22 (4) ਤੋਂ (7) ਦੇ ਉਪਬੰਧ - ਨਿਵਾਰਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ 'ਤੇ ਸਿਰਫ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਅਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ ਕਿ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਜੋ ਵੀ ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹੋਏ, ਏ.ਕੇ. ਗੋਪਾਲਨ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ "ਜੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਵਾਰਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਭਾਗ III ਜਾਂ ਆਰਟੀਕਲ 22 ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। (4) ਤੋਂ (7), ਨਿਵਾਰਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਐਕਟ ਨੂੰ ਵੈਧ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਦਾਲਤ ਅਜਿਹੇ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।"

(23) ਆਰਟੀਕਲ ਆਰਟੀਕਲ 4 22(4)'ਵੀਂ ਥਾਨਾ ਕਾਨੂੰਨ 1 ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਕਾਰਨ ਹੈ। ਇਸ ਧਾਰਾ ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਕਾਰਨ ਸੀ, ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ

(11) ਏਆਈਆਰ 1950 ਐਸਸੀ 27.

Atma Singh v. State of Punjab, etc. (Gujral, J.)

ਆਰਟੀਕਲ 22 (7) (ਬੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਅਧਿਕਤਮ ਮਿਆਦ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ ਦੀ ਰਾਏ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 22 (7) (ਏ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਆਰਟੀਕਲ 22 (5) ਫਿਰ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨਿਵਾਰਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਹੋ ਸਕੇ - ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸੂਚਿਤ ਕਰੇਗੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਆਰਡਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰਨ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇਗਾ। ਆਰਟੀਕਲ 22 (6) ਸਿਰਫ਼ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਖੁਲਾਸੇ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋਵੇਗਾ। ਆਰਟੀਕਲ 22 (7) ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਵੀ ਬਾਹਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੀ ਅਧਿਕਤਮ ਮਿਆਦ ਧਾਰਾ 22 ਦੀ ਧਾਰਾ (7) (ਬੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਕੋਈ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਧਿਕਤਮ ਅਵਧੀ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਉਹ ਮਿਆਦ ਕਿੰਨੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

(24) ਅਨੁਛੇਦ 22(4) ਤੋਂ (7) ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਾਵਾਂ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਏ.ਕੇ. ਗੋਪਾਲਨ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਵਜੋਂ ਦੋਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ:

"ਰੋਧਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ 'ਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਸੀਮਾ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਕੁਝ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਅਨੁਛੇਦ 22(4) ਤੋਂ (7) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਾਰਥਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸੀਮਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇੱਕ ਨਿਵਾਰਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਕਾਨੂੰਨ ਜੋ ਕੁਝ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਰਟੀਕਲ 22(4) ਤੋਂ (7) ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਕਾਨੂੰਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਿੰਨਾ ਵੀ ਘਿਣਾਉਣਾ ਜਾਪਦਾ ਹੋਵੇ।"

ਬੰਬਈ ਸਟੇਟ ਬਨਾਮ ਆਤਮਾ ਰਾਮ ਸ਼੍ਰੀਧਰ ਵੈਦਿਆ (12) ਵਿੱਚ, ਆਰਟੀਕਲ 21 ਅਤੇ 22 ਦੀ ਰਚਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਨਿਰੀਖਣ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ: -

"ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਨਿਵਾਰਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ III ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫਨ ਡੈਮੈਟਲ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ,

ਆਰਟੀਕਲ 22 ਨਿਵਾਰਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਆਗਿਆਯੋਗ ਸੀਮਾਵਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਆਰਟੀਕਲ 22 ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਨਿਵਾਰਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਤਾਂ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ, ਭਾਵੇਂ ਜਾਇਜ਼ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ " ਅਤੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 21 ਅਤੇ 22(5) ਦੇ ਤਹਿਤ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ। «•

ਆਈ

(25) *In M In cl ਮੱਖਣ 7 ਸਿੰਘੀ ਤਰਸਿੱਕਾਸਟ v. teStaleP ojl* ਜੇ ਪੰਜਾਬ (2), e ਨੂੰ ਡਿਫੈਂਸ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਆਰਡੀਨੈਂਸ, 1962 ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਡਿਫੈਂਸ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਰੂਲਜ਼ ਦੇ ਨਿਯਮ 30I(I)(b) ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਡਿਫੈਂਸ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਐਕਟ, 1962 ਦੁਆਰਾ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ 26, 1962, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 352 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਘੋਸ਼ਣਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ। 3 ਨਵੰਬਰ, 1962 ਨੂੰ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ ਆਰਟੀਕਲ 359 (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 21 ਅਤੇ 22 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 26 ਅਕਤੂਬਰ, 1962 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ, ਇਸ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਕੇ ਧਾਰਾ 14 ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਉਠਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦਲੀਲਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਧਾਰਾ 358, ਅਤੇ ਧਾਰਾ 359(1) ਅਤੇ ਧਾਰਾ 21 ਅਤੇ 22 ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਸ ਉਪਬੰਧ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਉੱਪਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਇਹ ਦਰਸਾਏਗੀ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਆਰਟੀਕਲ 352 ਦੇ ਤਹਿਤ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਨਾਲ ਧਾਰਾ 19 ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਜਾਂ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਆਰਟੀਕਲ ਦੁਆਰਾ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਹੈ, ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਚਾਲੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਹਮਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਉਲਟ, ਆਰਟੀਕਲ 359 ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਇੱਕ ਘੋਸ਼ਣਾ ਪੱਤਰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਜਿਹੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਲਈ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਲਾਗੂ.

(26) *ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਤਰਸਿੱਕਾ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ)* ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 358 ਅਤੇ 359 (1) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀਆਂ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ: -

Atma Singh v. State of Punjab, etc. (Gujral, J.)

“ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ, ਧਾਰਾ 359(1) ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਇਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਮੋਰਟੋਰੀਅਮ ਜਾਂ

ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੰਬਲ ਪਾਬੰਦੀ ਜਾਂ ਦੋ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ। ਪਹਿਲੀ ਸ਼ਰਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਚਰਿੱਤਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰਾਹਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਸ਼ਰਤ ਉਸ ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਪਾਬੰਦੀ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ। ਪਾਬੰਦੀ ਜਾਂ ਤਾਂ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਜਾਂ ਆਰਡਰ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਅਜਿਹੇ ਛੋਟੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ।

(27) ਇਹ ਅੱਗੇ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ " ਧਾਰਾ 358 ਦੀ ਧਾਰਾ 19 ਦੇ 3 ਮੁਅੱਤਲ 4 ਇੰਨੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗੀ" ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦਾ ਪ੍ਰੋ ਕਲੇਮੇਸ਼ਨ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਮੁਅੱਤਲੀ ਜਿਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ। ਆਰਟੀਕਲ 359(1) ਜਾਂ ਤਾਂ ਪ੍ਰੋ ਕਲੇਮੇਸ਼ਨ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜੇਕਰ ਆਰਡਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਛੋਟੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ।" ਇੱਥੇ ਵਰਣਨ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 358 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਵਿਧਾਨਿਕ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਜੋ ਧਾਰਾ 19 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਉਠਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 359(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਥਿਤੀ ਵੱਖਰੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ: -

ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ) ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਜਾਂ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਚੌੜਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ; ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰਾਹਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਗ III ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜੇਕਰ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਅਟੱਲ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਆਰਡਰ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਹੋਣਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਵਿਧਾਨਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨੂੰ ਸ਼ਾਇਦ ਇੱਕ ਨਾਗਰਿਕ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਜ਼ਮਾਇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਹ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਜੇਕਰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਮਿਆਦ ਪੂਰਾ 'ਤੇ, ਸੰਸਦ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਪਏ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਪਾਸ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਅੱਧੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ। ”

ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਦੋ ਉਪਬੰਧਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਅੰਤਰ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿ "ਆਰਟੀਕਲ 19 ਦੀ ਮੁਅੱਤਲੀ ਜਿਸ ਲਈ ਧਾਰਾ 358 ਅਧੀਨ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਾਰੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਅਤੇ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਕਵਰ ਕਰਦੀ ਹੈ", "ਆਰਡਰ ਧਾਰਾ 359 (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪੂਰੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਫੈਲ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।

>

(28) *ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਤਰਸਿੱਕਾ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ* ਵੀ ਉਸ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਅਣਸੁਖਾਵੀਂ ਕਾਰਵਾਈ ਜੋ ਧਾਰਾ 359(1) ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ___ "ਕੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ" ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਿਸ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਾਂ ਉਹ ਸ਼ਬਦ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਤ ਵਜੋਂ ਰਾਹਤ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ", ਪਰ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਕੀ "ਨਾਗਰਿਕ ਦੁਆਰਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਕੀ ਉਸਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।" ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ "ਧਾਰਾ 359(1) ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਵਿਆਪਕਤਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਫ਼ੀ ਵਿਆਪਕ ਹੈ ਕਿ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਸਵਾਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿ ਕੀ ਨਾਗਰਿਕ ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਗਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਲੱਖਣ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਂਦੇ ਹੋਏ *ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਤਰਸਿੱਕਾ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ* ਇਸ ਗੱਲ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਿਸਨੂੰ ਉਸ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਉਹ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਵਿਧਾਨਿਕ ਯੋਗਤਾ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸੀ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ਨ ਨੂੰ ਡੈਲੀਗੇਸ਼ਨ ਦੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਉਪਾਅ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਸੀ ਜਾਂ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜਿਸ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਦੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਨਜ਼ਰਬੰਦਾਂ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਸਦੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ "ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿ ਇਹ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ਨਜ਼ ਦੇ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦਾਂ ਨੇ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਪਬੰਧ ਅਤੇ ਨਿਯਮ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਪਣੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।"

1

(29) ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 358 a 359(1) ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ

Atma Singh v. State of Punjab, etc. (Gujral, J.)

ਸੀਵਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ III ਦੁਆਰਾ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ, ਹੁਣ ਇਹ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਬਾਕੀ ਹੈ ਕਿ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਿਵਾਰਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ, ਜੇ ਕੋਈ ਹਨ, ਲੈਣ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਹਨ। ਧਾਰਾ 359(1) ਦੇ ਤਹਿਤ। ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ *ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਤਰਸਿੱਕਾ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ* ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਸਿਰਫ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਥਕਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਜੋ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਹੁਕਮ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀਆਂ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ: -

- (1) ਜੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਦਾ ਉਸਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਮੁਅੱਤਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਆਰਟੀਕਲ 359(1) ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ.
- (2) ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਮੈਨ ਡੇਟਰੀ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸੀ ਧਾਰਾ 359(1) ਤੋਂ ਬਾਹਰ।
- (3) ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਐਕਟ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ ਅਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। *ਬਦਨਾਮੀ* ਦੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਪਰ ਜੇਕਰ *ਮਦਭਾਵਨਾ* ਦਾ ਕੋਈ ਇਲਜ਼ਾਮ ਹੈ ਤਾਂ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 359(1) ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਬਾਰ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ।
- (4) ਜੇ ਇੱਕ ਡਿਟੇਨੂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਵਿਵਸਥਾ ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸਨੂੰ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਡੈਲੀਗੇਸ਼ਨ ਦੇ ਉਪਾਅ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸਲਈ, ਅਵੈਧ ਹੈ, ਡਿਟੇਨੂ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਈ ਗਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਆਰਡਰ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਹੈ ਜੋ ਆਰਡਰ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਹੈ।

(30) *Jiln -Z K. 1 ਅਨੰਦਾ 71 ਨੰਬਰੀਆਰਜੀ v.9€* ਵਿੱਚ ਆਈ ਮਦਰਾਸ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਜੀ (3 ਦਾ ਹਵਾਲਾ *ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਤਰਸਿੱਕਾ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ* ਧਾਰਾ 359(1) ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ

(31) ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਦਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼, ਅਤੇ ਉਸ ਅਨੁਪਾਤ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਆਰਟੀਕਲ 14, 21 ਅਤੇ 22 ਦੇ ਉਲਟ ਪ੍ਰਵਚਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬਣਾਏ ਗਏ ਆਰਡੀਨੈਂਸ, ਨਿਯਮ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਰਡਰ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦਾ। *ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਤਰਸਿੱਕਾ ਦੇ ਕੇਸ* ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦੋ ਹੋਰ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਜੋੜੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਕਾਰਨ ਧਾਰਾ 32 ਅਧੀਨ ਯੋਗ ਸਨ, ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਸਨ:

“ਆਉ ਅਸੀਂ ਦੋ ਹੋਰ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਈਏ ਜੋ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਜੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦ, ਜਿਸਨੂੰ ਆਰ.30(ਐਲ)(ਬੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮ ਅਧੀਨ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਆਰਡਰ ਉਸ ਨੂੰ ਸ. ਡਿਫੈਂਸ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਐਕਟ, ਜਾਂ ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਉਸ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਮੁਢਲੀ ਪੱਟੀ ਨਹੀਂ ਉਠਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਖਰੀ ਧਾਰਾ ਇਸ ਨੂੰ ਕਵਰ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ। ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ, ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਕੇਸ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਖਰੀ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਪੱਟੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਡਿਟੇਨੂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਨਹੀਂ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।”

(32) ਇਸ ਸਵਾਲ ਨੂੰ *ਰਾਮ ਮਨੋਹਰ ਲੋਹੀਆ* ਬਨਾਮ *ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ* ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (13) ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦਲੀਲ ਵਜੋਂ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਆਰਟੀਕਲ 359(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੇ ਧਾਰਾ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਲਈ ਰੁਕਾਵਟ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਹ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਦਲੀਲ ਸਹੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜੇਕਰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੇ ਧਾਰਾ 21 ਅਤੇ 22 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿੱਜੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦੇ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੋਹ ਲਏ। ਇਹ ਪੁੱਛ-ਪੜਤਾਲ ਕਿ ਕੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੈ।

(33) ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਸ੍ਰੀ ਟਿਵਾਣਾ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਗਏ ਵਿਵਾਦਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੋ ਕਿ *ਰਾਮ ਮਨੋਹਰ ਲੋਹੀਆ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ* :-

" ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਤੈਅ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਧਾਰਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਜਿਸ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਇਹ ਸੀ.

:

ਤਸੱਲੀ ਹੋਈ ਕਿ ਤਣਾਅ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਸਿਰਫ ਹੁਕਮਾਂ ਦਾ ਮੂੰਹ ਵੇਖਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਸਾਡੇ ' ਤੇ ਇਹ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਇਜ਼

Atma Singh v. State of Punjab, etc. (Gujral, J.)

ਠਹਿਰਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ, ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਨਿਯਮ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ।

ਇਹਨਾਂ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਸ੍ਰੀ ਟਿਵਾਣਾ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਹੋਰ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਸਿਰਫ ਇਹ ਦੇਖਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਨੁਕਸ ਜਾਂ ਅਯੋਗਤਾ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੈਰ-ਵਾਜ਼ਬ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਹਵਾਲਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਅਤੇ *ਰਾਮ ਮਨੋਹਰ ਲੋਹੀਆ* ਦੇ ਕੇਸ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਇਸਦਾ ਸਮਰਥਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਨਿਰੀਖਕਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਜਿਹਨਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਉੱਪਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅੱਗੋਂ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ: -

"ਮੈਂ ਇੱਥੇ ਇੱਕ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਕੇ ਛੱਡ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਆਦੇਸ਼ ਇਸ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਬੁਰਾ ਹੈ, ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨੂੰ *ਮਾੜਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਮਾਨ ਅਪਵਾਦਾਂ* ਦੇ ਅਧੀਨ - ਜਿਸਦਾ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਕਹਿਣਾ ਬੇਲੋੜਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਈ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ - ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ ਇਸਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਤਰਸਿੱਕਾ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਧਾਰਾ 358 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 359 ਅਧੀਨ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਲਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਤੋਂ ਕੋਈ ਹਟਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹਿਆ ਜਾਂਦਾ। 1). *ਰਾਮ ਮਨੋਹਰ ਲੋਹੀਆ ਦੇ ਕੇਸ* ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਹੁਕਮ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਰੁੱਧ ਡਿਫੈਂਸ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਐਕਟ ਜਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਐਕਟ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਾਰੰਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੀ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹਨ: -

"ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਏ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਨਹੀਂ ਸਨ ਜੋ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸਨ ਜਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਈ।

ਇੱਕ ਲੰਮੀ ਮਿਆਦ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਦਾ ਡਿਫੈਂਸ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਐਕਟ ਜਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਕੇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਸਨ ਪਰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 359 ਦੀ ਬਾਰ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਉਸ ਆਰਟੀਕਲ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 32 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਆਰਟੀਕਲ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਆਫ ਹੈਬੀਅਸ ਕਾਰਪਸ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨਾ ਦੂਜੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਜਾਂ ਧਾਰਾ 22 ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਡਿਫੈਂਸ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਐਕਟ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਾਂ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਜਾਣ ਲਈ ਨਿਯਮ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਨਾ ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਇਰਾਦਾ ਹੈ।" (ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

32.ਏ. ਇਸ ਸਵਾਲ ਦੀ ਵੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਕੀ ਇਹਨਾਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਨੇਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ : -

“ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ, ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੇ ਰੰਗ ਵਿੱਚ, ਕਿਸੇ ਗਲਤ ਜਾਂ ਗਲਤ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਗਲਤ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਦੋ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਚੰਗੀ ਨਿਹਚਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਐਕਟ ਸਿਰਫ ਅਲਟਰਾਵਾਇਰਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਜਿੱਥੇ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਮਾੜੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਐਕਟ ਦੇ ਅਲਟਰਾਵਾਇਰਸ ਚਰਿੱਤਰ ਨੂੰ ਜੋੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਰੁਖ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਗਲਤ ਇਰਾਦੇ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਵਧੇਰੇ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਜਾਂ ਗਲਤ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਦੋਵਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਸੋਚਦੇ ਕਿ ਧਾਰਾ 359 ਜਾਂ ਪੂਰਵ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਭਾਰਤ ਦੇ ਡਿਫੈਂਸ ਐਕਟ ਦੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਨੂੰ ਮਾਫ ਕਰਨਾ ਸੀ।

(34) (ਪ੍ਰੀਵੈਂਟਿਵ ਡਿਟੈਂਸ਼ਨ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 358 ਅਤੇ 359(1) ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਆਰਡੀਨੈਂਸ, ਨਿਯਮ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇਹਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਰਡਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ

(14) ਏਆਈਆਰ 1966 ਐਸਸੀ 1078.

Atma Singh v. State of Punjab, etc. (Gujral, J.)

ਆਰਟੀਕਲ 358 ਜਾਂ ਆਰਟੀਕਲ 539 ਦੇ ਅਧੀਨ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੀ ਚੁਣੌਤੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸੀ। ਉਦਾਹਰਨਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੈਬੀਅਸ ਕਾਰਪਸ ਦੀ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਲਈ ਢੁਕਵੀਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਦੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸਦੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਗਲਤ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਤਣਾਅ ਦਾ ਕ੍ਰਮ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਸੀ ਅਤੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਆਧਾਰਾਂ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿਚਲੀ ਵਸਤੂ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਅਸਲ ਅਤੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਸੀ।

(35) ਉਪਰੋਕਤ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਤੋਂ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਅਟੱਲ ਹੈ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਹੁਕਮ, 1962, ਅਤੇ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਾਰਨ ਧਾਰਾ 19 ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਧਾਰਾ 226 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਧਾਰਨਾ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਕਿ ਕੁਝ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਅਜੇ ਵੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦਾਂ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਸਨ। 26 ਅਕਤੂਬਰ, 1962 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਆਰਟੀਕਲ 359(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਬਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, 23 ਦਸੰਬਰ, 1974 ਅਤੇ 27 ਜੂਨ, 1975 ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਪੜਾਅ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਧਾਰਾ 359 ਦੀ ਧਾਰਾ (1A) ਦੀ ਪਿੱਠਭੂਮੀ।

(36) ਉਪਰੋਕਤ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ, 26 ਅਕਤੂਬਰ, 1962 ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਤੁਲਨਾ, 1962 ਦੇ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਨੰਬਰ 6 ਦੁਆਰਾ ਸੋਧੇ ਹੋਏ, 23 ਦਸੰਬਰ, 1974 ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਨਾਲ, ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੰਗੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਇਤਰਾਜ਼ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰੇ ਕਿ ਸੰਸ਼ੋਧਿਤ 1962 ਦਾ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਸ਼ੀਅਲ ਆਰਡਰ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 1962 ਦੇ ਆਰਡਰ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਸ਼ਰਤੀਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸਲਈ, 23 ਦਸੰਬਰ, 1974 ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਰਡਰ ਤੋਂ ਭੌਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੱਖਰਾ ਸੀ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 1974 ਦੇ ਆਰਡਰ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ)। 1962 ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

"ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 359 ਦੀ ਧਾਰਾ (1) ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਇੱਥੇ ਇਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 14, 21 ਅਤੇ 22 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਉਸ ਅਵਧੀ ਲਈ ਮੁਅੱਤਲ ਰਹੇਗਾ ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ 26 ਅਕਤੂਬਰ, 1962 ਨੂੰ ਇਸਦੀ ਧਾਰਾ 352 ਦੀ ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਾਗੂ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਡਿਫੈਂਸ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਆਰਡੀਨੈਂਸ, 1962 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। (1962 ਦਾ 4) ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਨਿਯਮ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਜੇਕਰ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਪਰੋਕਤ ਹੁਕਮ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਡਿਫੈਂਸ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 14, 21 ਅਤੇ 22 ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ

ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ

Atma Singh v. State of Punjab, etc. (Gujral, J.)

ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਲਈ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਐਮਰ ਏਜੰਸੀ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਾਗੂ ਹੈ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ 1974 ਦੇ ਆਰਡਰ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਹ ਇਹ ਵੀ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ 1974 ਦੇ ਐਕਟ 52 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 14, 21 ਅਤੇ 22 ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਲਈ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਜੇ ਇੱਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 14, 21 ਅਤੇ 22 ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਯੋਗ ਉਪਾਅ ਵਰਜਿਤ ਹਨ। , ਅਤੇ ਇਸਲਈ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਫ਼ੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਦੋਵੇਂ ਆਰਡਰਾਂ ਦਾ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ। ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰੇਗਾ ਕਿ 1962 ਦੇ ਆਰਡਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਅਜੇ ਵੀ 1974 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਪਲਬਧ ਹੋਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ 1962 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਸੀਮਾ 'ਤੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਵਿਆਖਿਆ ਸਮੇਤ *ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਤਰਸਿੱਕਾ, ਆਤਮਾ ਰਾਮ, ਸ੍ਰੀਧਰ ਵੈਦਿਆ* ਅਤੇ ਰਾਮ ਮਨੋਹਰ ਲੋਹੀਆ ਦੇ ਕੇਸ ਵੀ 1974 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਹਨ।

(37) ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਮਿਸਟਰ ਈ ਟਿਵਾਣਾ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦਾ ਪੱਖ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ MISA ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 3(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਸਿਰਫ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਿਰਫ ਤਾਂ ਹੀ ਵਿਗਾੜ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਹ *ਗਲਤ ਇਰਾਦੇ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ* ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਰਨ ਤੋਂ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਸ੍ਰੀ ਸਿੱਬਲ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿੱਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਜਾਇਜ਼ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਮਾੜਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਸੀ। ਘਾਟ, ਇਹ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮਨ ਦੀ ਗੈਰ-ਅਪ੍ਰਯੋਗ ਸੀ, ਕਿ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਕਿ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਬਾਸੀ ਅਤੇ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਦੇ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਸੀ ਜਾਂ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਾਂ ਇਹ ਸੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਆਪਹੁਦਰੀ ਵਰਤੋਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਸੀ, ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਜਿੱਥੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਵਾਜਬ ਵਿਅਕਤੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਜਾਂ ਅਜਿਹਾ ਆਧਾਰ ਜੋ ਅਣਮਿੱਥੇ, ਅਸੁੱਧ ਜਾਂ ਅਸਪਸ਼ਟ ਸੀ, ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਬਦਨਾਮ ਵਿਰੋਧੀ ਦਲੀਲ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਇੰਨੇ ਉੱਚੇ ਪੈਂਡਲ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਗਾਰੰਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਵਜੋਂ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੰਕਟ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਉਸ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਖੋਹਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਪਹਿਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਸ਼ਕਤੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਛੱਡੀ ਗਈ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਿਰਫ ਨਿਵਾਰਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। 1974 ਦੇ ਐਕਟ 52 ਦੇ ਤਹਿਤ,

ਰਿਟੇਨਸ਼ਨ ਨੰ

ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਦੀ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਨਿਆਂਇਕ ਜਾਂਚ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਜਾਂਚ ਭਾਵੇਂ ਸੀਮਤ ਹੋਵੇ। ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇਸ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਸੀਮਾ ਦੇ ਕੁਝ ਪਹਿਲੂਆਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਆ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਅਸੀਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਤੋਂ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ। ਰਾਮੇਸ਼ਵਰ ਲਾਈ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ (15) ਅਤੇ ਮੋਤੀ ਲਾਈ ਜੈਨ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ (16) ਵਿੱਚ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ਅਸਪਸ਼ਟ, ਅਣਮਿਥੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਜਾਂ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਨਹੀਂ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਖੁਦੀਰਾਮ ਦਾਸ ਬਨਾਮ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (17) ਵਿੱਚ, ਮਾਮਲਾ ਕੁਝ ਲੰਬਾਈ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿ MISA ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 3 ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (1) ਅਤੇ (2) ਦੇ ਅਧੀਨ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਹੋਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਰੋਕਥਾਮ ਉਪਾਅ ਸੀ ਅਤੇ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਬੂਤ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਜਾਂ ਉਮੀਦ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਦਾ ਹੈ। ਲਾਰਡ ਫਿਨਲੇ ਇਨ-ਰੀਆ ਦੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਨਿਰੀਖਣ; v. ਹਾਲੀਡੇ (17-ਏ) ਦੇਖੋ ਗਏ:

" ਅਦਾਲਤ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਢੁਕਵਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਅਤਿਆਚਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਆਧਾਰਿਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।"

ਫਿਰ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ "ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਇਹ ਸੋਚਣਾ ਅਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਬਾਹਰਮੁਖੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਯੋਗ ਕਿਵੇਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲੇ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਕੀ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ, ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਆਪਣੇ ਪਿਛਲੇ ਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, - ਵਿਚਾਰੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੂਰਵ ਨਿਆਂਇਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (i), (ii) ਅਤੇ (iii) ਠੀਕ ਧਾਰਾ (1) 0 ਉਪ-ਧਾਰਾ ((1) 0 ਦੀ ਧਾਰਾ 3 3, ਅਤੇ 1 ਜੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਕੀ ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਇਹ ਉਹ ਮਾਮਲੇ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜੋ ਬਾਹਰਮੁਖੀ ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਕਾਰਵਾਈ, ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਬੁਨਿਆਦ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਹ ਅਦਾਲਤਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਆਧਾਰਾਂ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਜਾਂ ਮੁਨਾਸਬਤਾ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਭਗਵਤੀ, ਜੋ

(15) ਏਆਈਆਰ 1968 ਐਸਸੀ 1303 ।

<16) ਏਆਈਆਰ 1968 ਐਸਸੀ 1509।

(17) AI R. 1975 SC 550.

(17-ਏ) 1917 ਏ.ਸੀ. 260.

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕੇਸ-ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਕਿ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਵਿਵੇਕ ਵਰਗੀ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ, ਅਚਨਚੇਤ ਵਿਵੇਕ ਵਰਗੀ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਕੇਸ-ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਤੋਂ ਜੋ ਕੁਝ ਉਭਰਿਆ ਹੈ ਉਸ ਬਾਰੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ:

“ਪਰ ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਨਿਆਂਇਕ ਨਜ਼ਰਸਾਨੀ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁਕਤ ਹੈ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ "ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਖੇਤਰ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਸੀਮਤ ਹੋਵੇ, ਜਿਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਅਜੇ ਵੀ ਨਿਆਂਇਕ ਜਾਂਚ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। * \$ * * * * * * \$ * ** * - * * * * *

ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਕਹਿਣ ਲਈ ਕਈ ਆਧਾਰ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਸਧਾਰਨ ਮਾਮਲਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਨ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ; ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਅਥਾਰਟੀ ਸੰਭਾਵਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਤੱਥ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। *ਸਮਰਾਟ ਬਨਾਮ ਸ਼ਿਬਨਾਥ ਬੈਨਰਜੀ*, AIR 1943 FC 75 at p. 92 ਬਿੰਦੂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕੇਸ ਹੈ। ਫਿਰ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਬੇਈਮਾਨੀ ਨਾਲ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਗਲਤ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਵੀ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਕਰੇਗਾ। "ਅਨੁਚਿਤ ਉਦੇਸ਼" ਦੀ ਹੋਂਦ, ਭਾਵ, ਇੱਕ ਉਦੇਸ਼ ਜੋ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਕਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੇ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਅਧਾਰ ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ, ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਖੁਦ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਜੇਕਰ, ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਅਧੀਨ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਬਨਾਮ ਗੌਰਧਨਦਾਸ ਭਾਣਜੀ (18) ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਸੀ।), ਅਤੇ ਕਿਰਤ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੇਵਾ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਸਿਮਜ਼ ਮੋਟਰ ਯੂਨਿਟਸ ਲਿਮਿਟਡ ਬਨਾਮ ਕਿਰਤ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੇਵਾ ਦੇ ਮੰਤਰੀ (19) ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ, ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਮਾੜੀ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਵੀ ਹੋਵੇਗਾ~ ਜਿੱਥੇ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਨੀਤੀ ਦੇ ਸਵੈ-ਬਣਾਇਆ ਨਿਯਮਾਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਮਨ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਸਮਰੱਥ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ' ਨੇ ਕਿਹਾ

(18) 1952 SCR 135 (AIR 1952 SC 16)।

(19) (1946) 2 ਸਾਰੇ. ER 201.

ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪਹੁੰਚਣਾ ਵੀ ਮਾੜਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਗਲਤ ਰਚਨਾ 'ਤੇ ਗਲਤ ਟੈਸਟ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਹੈਪ ਕਲਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਉਸ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਇਹ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਦੁਬਾਰਾ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਉਹਨਾਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰੋਬੇਟਿਵ ਮੁੱਲ ਦੀਆਂ ਹਨ। 'ਮਚਿੰਦੇ ਬਨਾਮ ਰਾਜਾ, (22-ਏ). ਜਿਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੋਈ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਮਨੁੱਖ ਉਸ ਤੱਥ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸਮਝ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਉਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਬਾਹਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ। ਜੇਕਰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਉਲਝਣ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ, ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ - ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਉਹ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ।

ਇਕ ਹੋਰ ਆਧਾਰ ਵੀ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪਹੁੰਚੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਧੜੇ ਨੂੰ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਦੇਰ ਨਾਲ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਬਣ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਸ਼ਾਰਪ ਬਨਾਮ ਵੇਕ-ਫੀਲਡ (20) ਵਿੱਚ ਲਾਰਡ ਹੈਲਸਬਰੀ ਦੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਮਿਲਦੀ ਹੈ :

" ਜਦੋਂ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਵਿਵੇਕ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਤਰਕ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਨਿੱਜੀ .....ਰਾਏ .....ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਹਾਸੇ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਮਨਮਾਨੀ, ਅਸਪਸ਼ਟ, ਕਲਪਨਾਤਮਕ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ

*	*	\$\$	*	-
*	♦	*	*	\$

“ਜੇਕਰ, ਐਸੋਸੀਏਟਿਡ ਪ੍ਰੋਵਿੰਸੀਅਲ ਪਿਕਚਰ ਹਾਊਸਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਵੇਡਨੇਸਬਰੀ, ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ (21) ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਾਰਡ ਗ੍ਰੀਨ, ਐਮ.ਆਰ. ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮਿਥ ਬਨਾਮ ਰੈਸਟ ਐਲੋਰ ਰੂਰਲ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਕਾਉਂਸਿਲ (22) ਵਿੱਚ ਹਾਊਸ ਆਫ ਲਾਰਡਜ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਮਿਲੀ ਹੈ। ,

(20) 1891 ਏਸੀ 173. ਪੀ. 179.
 (21) (1948) IKB 223.
 (22) 1956 AC 736
 (22-A) AIR 1950 FC 129.

Atma Singh v. State of Punjab, etc. (Gujral, J.)

ਅਤੇ ਫੌਜੀ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀਜ਼ ਲਿਮਿਟਡ ਬਕਿੰਘਮ ਕਾਉਂਟੀ ਕਾਉਂਸਿਲ (23), "ਅਥਾਰਟੀ ਇਸ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ ਹੈ ਕਿ ਇੰਨੀ ਗੈਰ-ਵਾਜ਼ਬ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਵਾਜ਼ਬ ਅਥਾਰਟੀ ਇਸ 'ਤੇ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਫਿਰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਖਲ ਦੇ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।" ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂ ਤਾਂ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ "ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਇਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਸੰਬੰਧਿਤ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਮਨ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ।" *ਰੌਸ ਬਨਾਮ ਪਾਪਾਡੋਪੋਲੋਸ, (1958) 1 WLR 546*"

ਉਪਰੋਕਤ ਪਿਛੋਕੜ ਦੇ ਨਾਲ ਹੁਣ ਮੈਂ 27 ਜੂਨ, 1975 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 1975 ਦਾ ਆਰਡਰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਅਤੇ ਉਸ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਮਿਸਟਰ ਟਿਵਾਣਾ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਦਾ ਹਾਂ। ਇਹ ਹੁਕਮ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ (i) ਧਾਰਾ 14, 21 ਅਤੇ 22 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ (ii) ਇਹ ਮੁਅੱਤਲੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਰਹੇਗੀ ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ 3 ਦਸੰਬਰ, 1971 ਅਤੇ 25 ਜੂਨ, 1975 ਨੂੰ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦੀਆਂ ਘੋਸ਼ਣਾਵਾਂ ਲਾਗੂ ਹਨ। ਇਸ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਾ ਨਿਰਪੱਖ ਅਧਿਐਨ ਇਹ ਦਰਸਾਏਗਾ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਵਾਰਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ 1975 ਦੇ ਆਰਡਰ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦਾ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 14, 21 ਅਤੇ 22 ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। 1975 ਦੇ ਆਰਡਰ ਅਤੇ 1962 ਅਤੇ 1974 ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ, ਸ੍ਰੀ ਟਿਵਾਣਾ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ 1975 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤਹਿਤ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਕਦੇ ਵੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦਾ ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਆਧਾਰ ਸਮੇਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜਾਂਚ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨਿਵਾਰਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਇਹ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਤਰਕਪੂਰਨ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੁਆਰਾ ਖੋਹ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੀ ਚੁਣੌਤੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਆਰਟੀਕਲ 14, 21 ਅਤੇ 22 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ 27 ਜੂਨ, 1975 ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇੱਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਇੰਟਰੀ ਸਰਵਿਸ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ੍ਰੀ ਟਿਵਾਣਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 1975 ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। 226 ਝੂਠ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਆਰਡਰ ਬ੍ਰੈਜ਼ਹੋਲਡ 'ਤੇ ਗੈਰ-ਸਮੀਖਿਆਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ।

(.23) 1961 ਏਸੀ 636.

(37) ਅਜਿਹੀ ਦਲੀਲ ਦੇ ਖੋਖਲੇਪਣ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਕਾਫੀ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 21 ਨਾ ਸਿਰਫ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਉਸ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਵੀ ਗੱਲ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਸ੍ਰੀ ਟਿਵਾਣਾ ਦਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੋਣਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਏ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਜਾਨ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਅਜਿਹਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਿਸੇ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਆਦੇਸ਼, ਅਤੇ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਖਤਰੇ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਇਹ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਵੈਧ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਉਸਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਧਾਰਾ 21 ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਵੇਗੀ ਜਿਸਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਉਸਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਬੋਝਿਕ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 359 ਦੀ ਧਾਰਾ (1) ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਦਾ ਇਹ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਪੱਖ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਧਾਰਾ 21 ਅਤੇ 22 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰ ਮੁਅੱਤਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਰਾਜ ਇਹ ਦਿਖਾਉਣ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਇਸ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਧਾਰਾ 21 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਮੁਅੱਤਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਅਧੂਰਾ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਹੋਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਇਸ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਕਿ ਫਰਜ਼। ਰਾਜ ਦੀ ਆਪਣੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਲਈ ਮੁਅੱਤਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਡਾ. ਮਾਨਕਭੇਨ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਯੂਨੀਅਨ, (4) ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਨਿਰੀਖਣ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦੇ ਹਨ: -

“ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਾਫੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਧਾਰਾ 21 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਇਹ ਰਾਜ ਨੂੰ ਇਹ ਦਿਖਾਉਣ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਕਿ ਉਸਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਅਤ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਸਾਲਿਸਟਰ-ਜਨਰਲ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣ ਲਈ ਮਨਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ ਕਿ ਜੇਕਰ ਧਾਰਾ 21 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਮੁਅੱਤਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਹੈ, ਰਾਜ ਨੂੰ ਇਹ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਸਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ।

ਉਸੇ ਨਿਰਣੇ ਵਿੱਚ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਪਰਖਿਆ ਗਿਆ: -

“ਕੋਈ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਵੀ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਹੈ। ਅਨੁਛੇਦ 21 ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ, ਇਹ ਰਾਜ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਜੀਵਨ ਜਾਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਨਾ ਕਰੇ। ਆਰਟੀਕਲ 21 ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਭਰੋਸੇ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਨੁਸਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਵਜੋਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਹੁਣ ਆਰਟੀਕਲ 21 ਜਿਵੇਂ ਕਿ (4) "1975 ਦੀ ਸੀ.ਆਰ. ਡਬਲਯੂ. 1 ਨੇ 18-4-1975 ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ।

Atma Singh v. State of Punjab, etc. (Gujral, J.)

ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਸਨੂੰ ਅਸੀਂ ਸਬੰਧਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਉਸ ਦਾ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਮੁਅੱਤਲ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਬੋਗਲੀ ਇੱਕ ਨਾਗਰਿਕ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਸਬੰਧਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਰਾਜ ਅਜੇ ਵੀ ਧਾਰਾ 21 ਦੁਆਰਾ ਇਸ 'ਤੇ ਦਿੱਤੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ।

ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਤਰਸਿੱਕਾ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਹਿਦਾਇਤੁੱਲਾ, ਜੇ. ਦੀਆਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਵੀ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ :

"ਜਦੋਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ ਆਰਟੀਕਲ 21 ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਤਾਂ ਇਹ ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਲਿਆ ਗਿਆ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੋਹ ਲਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਸਥਾਪਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ, ਉਹ ਸਾਧਾਰਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਵਿਧੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਇੱਕ ਹੋਰ ਦਲੀਲ ਜਿਸ ਨੇ ਜੱਜਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ *ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਮਾਨੋਕਭੇਨ ਦਾ ਕੇਸ* ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨਾ ਸੀ, ਤਾਂ 1974 ਦੇ ਐਕਟ 52 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਕਿੱਥੇ ਸੀ ਜਾਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਰੋਕੂ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਕਾਨੂੰਨ *v/hatso* ਵੀ ਸੀ। ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਰਾਜ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਸੁਚੇਤ ਸੀ ਕਿ "ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਲੈਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ।" ਇਹ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ "ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ", ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ "ਰਾਜ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿਖਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਕੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਨਹੀਂ।"

(38) **The 1** ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ; ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ *ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਭਰਤ ਸਿੰਘ (24)* ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਫਾਇਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ: -

"ਸਾਰੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਪੱਖਪਾਤ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਨੂੰ ਇਸਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ

(24) ਏਆਈਆਰ 1967 ਐਸ.ਸੀ. ੧੧੭੦॥ '

ਧਾਰਾ 358 ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਉਸ ਨਿਯਮ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਹਟਦੀਆਂ। ਅਨੁਛੇਦ 358 ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ

'ਤੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨਕ ਜਾਂ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਬਜ਼ਰਤੇ ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਰਾਜ ਲਈ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ III ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਉਪਬੰਧਾਂ ਲਈ। ਆਰਟੀਕਲ 358 ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਪੱਖਪਾਤ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਜ ਨੂੰ ਮਨਮਾਨੇ ਅਥਾਰਟੀ ਨਾਲ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ: ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉੱਭਰ ਰਹੇ ਸਹਾਇਕ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਖ਼ਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਨਾ, ਜੋ ਕਿ ਜੇਕਰ ਧਾਰਾ 19 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਅਵੈਧ ਹੁੰਦੇ।

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕੁਲੈਕਟਰ, ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਬਨਾਮ ਇਬਰਾਹਿਮ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ (25) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਇਹੀ ਅਨੁਪਾਤ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ "ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਰਾਜ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ, ਧਾਰਾ 352 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਜਾਂ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ- ਪਰ ਧਾਰਾ 358 ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਸਿਰਫ਼ ਉਹ ਆਦੇਸ਼ ਹੈ ਜੋ ਰਾਜ ਸਮਰੱਥ ਸੀ, ਪਰ ਧਾਰਾ 19 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਉਪਬੰਧਾਂ ਲਈ, ਬਣਾਉਣ ਲਈ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਜੋ ਕਿ ਅਵੈਧ ਹੈ, ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਵੈਕਟਾ-ਸੇਸ਼ਮਾ ਬਨਾਮ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (26) ਵਿੱਚ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੁੱਲਕੋਬੀਈ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਜੇ-ਕੇਸ-ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸਮਰਥਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਲਪਨਾ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਸੀ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਕਰਨ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕਦੇ ਵੀ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਅਧਿਕਾਰ ਧਾਰਾ 14, 19, 21 ਅਤੇ 22 ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

"ਜਦੋਂ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਨਿਯਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਅਤੇ

(25) ਏਆਈਆਰ 1970 ਐਸਸੀ 1275

(26) WP 3381/75 ਨੇ 22 ਅਗਸਤ, 1975 ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ।

ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਉਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਜਦੋਂ ਇਹ ਮਨਮਾਨੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਬੇਲੋੜੀ ਵਰਤੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਨ ਦਾ ਦਿਖਾਵਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ,

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹਾਂਗੇ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਾਵਰ ਵੈਸਟ ਐਂਡ ਦੀ ਕਥਿਤ ਅਭਿਆਸ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਆਦੇਸ਼ ਉਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਗਲਤ ਹੈ ਜਾਂ

Atma Singh v. State of Punjab, etc. (Gujral, J.)

ਇੱਕ ਰੰਗੀਨ ਹੈ। ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ, ਫਿਰ ਧਾਰਾ 359(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਅਜਿਹੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਦਲੀਲ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤਹਿਤ ਧਾਰਾ 21 ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਲਾਗੂ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ: -

"ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ, ਲੋਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਇੱਕ ਮਾਪ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਦੇ ਸਨ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਜ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਸਿਰਫ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਨਾ ਕਿ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਦੁਆਰਾ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ, ਸਰਕਾਰ ਸਮੇਤ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਧੀਨ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਉਸਦੀ ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ; ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਇੰਨਾ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮਾਣੀ ਗਈ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਮਾਪ ਨੂੰ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

————— ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਗਲਤ ਹੋਵੇਗਾ, ਪਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਇਸ ਅਨੁਛੇਦ ਲਈ, ਰਾਜ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ-ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤਤਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਆਜ਼ਾਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਲਈ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋਣਗੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 21 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਵੀ ਹੈ।

Atma Singh v. State of Punjab, etc. (Gujral, J.)

ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ।

(40) ਇਹ ਹੁਣ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਧਾਰਾ 359(1A) ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਜਿਹੀ ਗੱਲ ਹੈ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਲੇਖ ਹੋਰ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਮਾਨ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 19 ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਨੁਛੇਦ 358 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣਾ ਜਾਂ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ, ਜੋ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ III ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਉਪਬੰਧਾਂ ਲਈ, ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਜਾਂ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਜਾਂ ਲੈਣ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਹੋਵੇਗਾ, ਭਾਗ III ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਤਿਬੰਧਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 358 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਿਰਫ ਧਾਰਾ 19 ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਆਰਟੀਕਲ 359 (IA) ਦੇ ਤਹਿਤ ਭਾਗ III ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਮੁਅੱਤਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਭਰਤੀ ਨਈਅਰ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ (27) ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ 38 ਵੀਂ ਸੋਧ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ "ਦਹਿਰੇ 'ਤੇ ਗੈਰ-ਸਮੀਖਿਆਯੋਗਤਾ" ਦੀ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਦਲੀਲ ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ: -

“38 ਵੀਂ ਸੋਧ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 359 (IA) ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਦਾ ਸਿਰਫ ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਧਾਰਾ 358 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਧਾਰਾ 19 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਭਾਗ III ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰ ਵੀ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ। ਐਮਰਜੈਂਸੀ, ਅਵੈਧ ਮਿਤੀ ਵਿਧਾਨਕ ਜਾਂ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਨਿਰਬਾਹ; ਪਰ ਇਹ ਇੱਕ ਵੈਧ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਵਿੱਚ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਵਾਬਦਾਤਾ, ਇਸ ਲਈ, 38 ਵੀਂ ਸੋਧ ਤੋਂ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ MISA ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 18 ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ ਭਾਗ III ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕੁਦਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਸੰਵਿਧਾਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਪਰੋਕਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੂੰ MISA ਅਧੀਨ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

(27) ਸੀ.ਆਰ. ਡਬਲਯੂ. 121/75 ਨੇ 15 ਸਤੰਬਰ 1975 ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ।

(41) ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਕੱਲੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨਿਕ ਸਮਰਥਨ ਪੋਰਟ ਨਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਕੀ 1 ਦੇ ਕੁਝ 5 ਵੈਧ 1 ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ 1 ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਜ਼ਰੂਰਤ 'ਤੇ ਸਿਰਫ ਪਾਬੰਦੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ

ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਧਾਰਾ 14, 19, 21 ਅਤੇ 22 ਵਿਚਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਅੰਤਮ ਰੂਪ ਨਹੀਂ ਜੋੜਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ ਵਿੱਕੇ ਤੋਂ ਪਰੇ ਨਹੀਂ ਥੱਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬਾਰ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੈਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਰਾਏ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਸਥਿਤੀ rju 1975 ਦੇ ਪ੍ਰੀ-ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਸ਼ੀਅਲ ਆਰਡਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੱਖਰਾ ਨਹੀਂ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੇ ਡਿਟੇਨੂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, 1962 ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਅਧੀਨ ਸਥਿਤੀ ਕੀ ਸੀ। ਅਕਤੂਬਰ, 1962, ਅਤੇ ਦਸੰਬਰ, 1974 ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜੋ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਉਪਲਬਧ ਸਨ, ਉਹ ਅਜੇ ਵੀ ਉਪਲਬਧ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਟਿਵਾਣਾ ਦੀ ਦਲੀਲ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ, ਯੋਗਤਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਪੁਰਾਣੇ ਥ੍ਰੈਸ਼ 'ਤੇ ਗੈਰ-ਸਮੀਖਿਆਯੋਗਤਾ ਦੀ ਪੱਟੀ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਹੁਣ ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮੁੱਖ ਦਲੀਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੋਵੇਗਾ।

(42) ਇਕੱਲੇ ਅਧਾਰਤ ਵੌਨਿਕ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮਿਸਟਰ ਏ ਸਿਬਾਲਾ ਮਾਊਟ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਧਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਨੂੰ ਸਪਲਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਜਾਂ ਤਾਂ ਆਧਾਰ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹਨ ਜਾਂ ਧਾਰਾ 3(1) ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਨਾਲ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦ ਜਾਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਉਹਨਾਂ ਆਧਾਰਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵੈਧ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਚੁਣੌਤੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਸ੍ਰੀ ਟਿਵਾਣਾ ਨੇ 27 ਜੂਨ, 1975 ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਹੁਕਮਾਂ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ 38 ਵੀਂ ਸੋਧ ਦੀ ਬਾਰ ਬਾਰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਕੁਝ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ। ਅੱਗੇ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੱਥ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 22(5) ਅਤੇ ਧਾਰਾ 3 ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਨੂੰ ਸਪਲਾਈ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। (3) COFEPOSA ਦੇ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਧਾਰਾ 22 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਮੁਅੱਤਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਆਧਾਰ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ COFE- POSA ਦੀ ਧਾਰਾ 3 (3) ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ

Atma Singh v. State of Punjab, etc. (Gujral, J.)

ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਸੀਅਲ ਆਰਡਰ, 1975 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਇਹਨਾਂ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਵੀ ਅਧੂਰਾ ਰਹੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਫੋਪੋਸਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 (3) ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਹੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹਨ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 22 (5) ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਇਹ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰਮਾਨਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਜੋ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਜ਼ਾਹਰ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਯੋਗਤਾ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਤੋਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਦਲੀਲਾਂ ਇਸ ਧਾਰਨਾ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਦੀਆਂ ਹਨ (i) ਕਿ ਆਧਾਰ ਅਨੁਛੇਦ 22(5) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਨਾ ਕਿ COFEPOSA ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 3(3) ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਕਾਰਨ, (ii) ਉਹ ਧਾਰਾ 3(3) ਕੋਫੋਪੋਸਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 359(1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਅਸਮਰੱਥ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ (iii) ਕਿ ਆਧਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਸਪਲਾਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਸਪਲਾਈ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ, ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਸੀਅਲ ਆਰਡਰ, 1975 ਦੇ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 22(5) ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਲਈ ਪਹਿਲੀਆਂ ਦੋ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਅੰਤਰ-ਸੰਬੰਧ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਧਾਰਾ 22(5) ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਵਾਰਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰਦੀ ਹੈ; ਕਿਉਂਕਿ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਧਾਰਾ 22(5) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਿਵਾਰਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਵਸਥਾ ਵੀ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ।

(43) ਇਸ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਕਿ ਧਾਰਾ 22(5) ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਨਿਵਾਰਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਰਾਜ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਫਾਤਿਮਾ ਬੀਬੀ ਬਨਾਮ ਕੋਰਲਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਐਮ. ਕੇ. ਰਵਿੰਦਰਨਾਥਨ ਅਤੇ ਹੋਰ (28)। ਫਾਤਿਮਾ ਬੀਬੀ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਤਰਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ "ਜਿਵੇਂ ਕਿ "ਰੋਧਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਰੇਕ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 22(5) ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਉਸੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਾਵਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਡਿਟੇਨੂ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਅਨੁਛੇਦ 22 ਦੀ ਧਾਰਾ (5) ਦੁਆਰਾ ਲਾਲ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪਰ ਸਿਰਫ ਉਸੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।" ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅੰਤਮ ਸਿੱਟਾ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚਿਆ: -

“ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਹਰਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਹੋਰ ਰੱਖਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇੱਕ ਜੀਵ

Atma Singh v. State of Punjab, etc. (Gujral, J.)

ਸੰਵਿਧਾਨ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ। ਜੇਕਰ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਮੰਗਿਆ ਗਿਆ ਅਧਿਕਾਰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 22 ਦੀ ਧਾਰਾ (5) ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 8(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਡਿਟੇਨੂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਾਵਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਹਨਾਂ ਸਮਾਨ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮਾਸਕ ਰੇਡਿੰਗ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।"

ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਅਤੇ *ਫਾਤਿਮਾ ਬੀਬੀ ਦੇ ਕੇਸ* ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਦੀ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਨਾਲ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਜਾਗਰ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸਿੱਟਾ ਇਸ ਧਾਰਨਾ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ ਕਿ ਪੂਰਵ ਹਵਾਲਾਤ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ- ਧਾਰਾ 22 ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। (5), ਪਰ ਇਸ ਧਾਰਨਾ ਦਾ ਆਧਾਰ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਪਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਨਿਰਣੇ ਤੋਂ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਹੀ ਦਲੀਲ ਕੱਢੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਲਟ ਵਿਚਾਰ "ਆਰਟੀਕਲ 359 (1) ਦੁਆਰਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਹਰਾ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਰੱਦ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ।" ਇਹ ਦਲੀਲ ਆਰਟੀਕਲ 359(1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਅਸਾਧਾਰਣ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਿਰਫ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਵਾਰਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਕਾਨੂੰਨ ਸਮੇਤ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਪ੍ਰੀਵੈਂਟਿਵ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਅਵੈਧ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਅਨੁਛੇਦ 22(5) ਵਿੱਚ ਦੱਸੀ ਗਈ ਮਿੰਨੀ ਮਮ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਅਨੁਛੇਦ 359(1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ।) ਲਾਗੂ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਖੋਹਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਅਰਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 359 (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਿਵਾਰਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੋਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਵਿਧਾਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ; ਇਸ ਦਲੀਲ ਵਿਚ, ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਇਹ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ MISA ਵਿਚ ਧਾਰਾ 16-ਏ ਅਤੇ ਕੋਫੋਪੋਸਾ ਵਿਚ ਧਾਰਾ 12-ਏ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਸੋਧਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਅਰਥਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਪਰ ਇੱਥੇ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਇਹ ਸੋਧਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਇਸ ਦਲੀਲ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰੇਗੀ ਕਿ ਇੱਕ ਨਿਵਾਰਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਕਾਨੂੰਨ ਅਵੈਧ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਮਾਨ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨਾ ਹੋਣ। ਧਾਰਾ 22(5) ਤੱਕ।

(44) ਪਰਿਵਰਤਨਸ਼ੀਲਤਾ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਰੋਕਥਾਮ 3d ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 22(5) ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ,

ਫਾਤਿਮਾ ਬੀਬੀ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕੇਰਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ *ਆਤਮਾ ਰਾਮ, ਸ਼੍ਰੀਧਰ ਵੈਦਿਆ ਦੇ ਕੇਸ* ਅਤੇ *ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਤਰਸਿੱਕਾ ਦੇ ਕੇਸ* ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੋਵੇਗਾ।

(45) ਬੰਬਈ ਸਟੇਟ ਬਨਾਮ ਆਤਮਾ ਰਾਮ ਸ਼੍ਰੀਧਰ ਵੈਦਿਆ (29) ਵਿੱਚ , ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਫਾਤਿਮਾ ਬੀਬੀ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸਮਰਥਨ ਮੰਗਿਆ ਗਿਆ ਸੀ : -

"ਆਰਟੀਕਲ 22 ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਨਿਵਾਰਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਤਾਂ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ, ਭਾਵੇਂ ਜਾਇਜ਼ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਹੋਵੇ, " ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ" ਹੋਣਾ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇਹਨਾਂ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਡੂੰਘੀ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਇਹ ਦਰਸਾਏਗਾ ਕਿ ਜਿਸ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਅਵੈਧ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਨਿਵਾਰਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 22(5) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਜੋ ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਾਅ ਅਵੈਧ ਮੰਨੇ ਜਾਣੇ ਸਨ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਜਾਇਜ਼ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਹੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਇੱਕ ਬੇਕਾਰ ਹੁਕਮ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਵੇਗੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਧਾਰਾ 22(5) ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਉਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਧਾਰਾ 22(5) ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇ ਇੱਕ ਨਿਵਾਰਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਕਾਨੂੰਨ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਨੁਸਖਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਜੇਕਰ ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਨੂੰ ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਹੋ ਸਕੇ ਆਧਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਤਾਂ ਹੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜੇਕਰ ਧਾਰਾ 22(5) ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਅਧਿਕਾਰ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਏ ਜਾਂਦੇ। ਸਥਿਤੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਵੱਖਰੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜੇਕਰ ਨਿਵਾਰਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਉਪਬੰਧ ਹੈ ਜੋ ਧਾਰਾ 22(5) ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ। ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 22(5) ਦੇ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਦੇ ਕਾਰਨ ਉਹ ਵਿਵਸਥਾ ਰੱਦ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ।

(46) ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਤਰਸਿੱਕਾ ਦੇ ਕੇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ , ਇਸ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਕਿ ਇੱਕ ਨਿਵਾਰਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਕੁਝ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 22(4) ਤੋਂ (7) ਤੱਕ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਫਾਤਿਮਾ ਬੀਬੀ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਤਰਸਿੱਕਾ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ : -

ਧਾਰਾ 359(1) ਉੱਤੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਸਿਰਫ ਵਾਜਬ ਉਸਾਰੀ

(29) ਏਆਈਆਰ (1951) ਐਸ, ਸੀ. 157

Atma Singh v. State of Punjab, etc. (Gujral, J.)

ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਆਪਣੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਨਾਗਰਿਕ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 359(1) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਸੰਬੰਧਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨਕ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਜਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਸ਼ਬਦ 'ਕੋਈ ਵੀ'। ਅਦਾਲਤ' ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਇਹ ਇਕੱਲੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਣਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹੀ ਦਲੀਲ ਪੇਸ਼ ਕਰੇ ਜੋ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦੇ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 491(1) (ਬੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦਾ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਡਿੱਗਦਾ। ਉਕਤ ਲੇਖ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ। ਉਕਤ ਦਲੀਲ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਸਿਰਫ਼ ਰੂਪ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਤ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਸੋਚਦੇ ਹਾਂ, ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਸੂਝਵਾਨ ਪਹੁੰਚ ਜੋ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੈਰ-ਯਥਾਰਥਵਾਦੀ ਅਤੇ ਨਕਲੀ ਸੂਖਮਤਾ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਅਸਥਾਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ ਅਤੇ ਤਰਕਹੀਣ, ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਹੈ।

ਉਪਰੋਕਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਲਈ ਕੋਈ ਮਦਦਗਾਰ ਨਹੀਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ *ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਤਰਸਿੱਕਾ* ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ ਆਰਟੀਕਲ 22 ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਨਿਵਾਰਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਅੱਗੇ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਇਸ ਦਲੀਲ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹੋਏ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 491(1)(b) ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦਾ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਧਾਰਾ 359(1) ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

ਏ.ਕੇ. ਗੋਪਾਲਨ ਬਨਾਮ ਮਦਰਾਸ (30) ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਕੁਝ ਨਿਰੀਖਣਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਵੀ ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਨੁਛੇਦ 22 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ "ਜੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਵਾਰਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਭਾਗ III ਜਾਂ ਧਾਰਾ 22(4) ਦੇ ਸਪਸ਼ਟ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। (7) ਤੱਕ, ਨਿਵਾਰਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਐਕਟ ਨੂੰ ਵੈਧ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ..... " ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੋਂ ਇਕੋ ਇਕ ਅਨੁਮਾਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕੋਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਿਵਾਰਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਧਾਰਾ 22(4) ਤੋਂ (7) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਅਪਮਾਨਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਹੀਂ ਕਿ ਨਿਵਾਰਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਮਾਨ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ

(30) 1950 ਐਸਸੀਆਰ 88।

ਆਰਟੀਕਲ 22(4) ਤੋਂ (7) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ: -

“ਵਿਧਾਨ ਮੰਡਲ ਨੂੰ ਨਿਵਾਰਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇ ਆਰਟੀਕਲ 21 ਦੁਆਰਾ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੁਝ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 22 ਦੀਆਂ ਲਾਜ਼ਮੀ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਸਾਡੇ ਸੀਵਿਲਿਟੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੈ, ਨਿਵਾਰਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ (ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ) ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ।

ਆਰਟੀਕਲ 22 ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਨਿਵਾਰਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ 'ਤੇ। ਏ ਕੇ ਗੋਪਾਲਨ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦਾਸ, ਜੇ. ਦੀਆਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ: -

“ਰੋਧਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ 'ਤੇ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਸੀਮਾ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਕੁਝ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਆਰਟੀਕਲ 22(4) ਤੋਂ (7) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਾਰਥਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸੀਮਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਏ. ਨਿਵਾਰਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਕਾਨੂੰਨ ਜੋ ਕੁਝ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਰਟੀਕਲ 22(4) ਤੋਂ (7) ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਕਾਨੂੰਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਘਿਣਾਉਣੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ।”

ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਰੀਖਣਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ . ਮਾਨੋਕਬੇਨ ਦੇ ਕੇਸ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਰਾਏ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੀ: -

“ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਿਰੀਖਣ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਪੜ੍ਹੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 22 ਦੀ ਧਾਰਾ (5) ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਾਅ "ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਜੁਬਾਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ , ਜਿਵੇਂ ਕਿ MISA ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 8(1) ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਕਿ ਕੁਝ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਆਰਟੀਕਲ 22(5) ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ, ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਇੱਕ ਪਹਿਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ, ਜੇ. ਨੇ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਨਿਰੀਖਣ ਕੀਤੇ ਜੋ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਧਾਰਾ 22 ਦੀ ਧਾਰਾ (5) ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਿਵਾਰਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਧਾਰਾ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਹਨ। 22(5) ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ: -

“ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਨਿਵਾਰਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

Atma Singh v. State of Punjab, etc. (Gujral, J.)

ਪਰ ਇਹ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇ ਆਰਟੀਕਲ 21 ਦੁਆਰਾ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੁਝ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 22 ਦੀਆਂ ਲਾਜ਼ਮੀ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਸਾਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੈ, ਨਿਵਾਰਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ।

(48) ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕੇਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਵੇਖਣ ਲਈ ਧਾਰਾ 22 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸੰਕੇਤ ਹੈ, ਸਮਰਥਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। *ਫਾਤਿਮਾ ਰੀਬੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ* ਲਿਆ ਗਿਆ ਵਿਚਾਰ। ਧਾਰਾ 22 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ (1) ਅਤੇ (2) ਨਿਵਾਰਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ (3) ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਧਾਰਾ (4) ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਹ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਵਾਰਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਜੇ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਲਈ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ ਦੇ ਗਠਨ ਦਾ ਉਪਬੰਧ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਕੇਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਲਈ ਹੈ ਤਾਂ ਪੂਰਵ-ਵੈਟਿਵ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਕੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਧਾਰਾ 22(5) ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਆਰਟੀਕਲ 22(5) ਜੋ ਵੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਥਾਰਟੀ ਅਤੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰ 'ਤੇ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸ਼ਿਮੇਵਾਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਨਿਵਾਰਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸਮਾਨ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹੋਣ। ਇਸ ਲਈ, ਧਾਰਾ 22(5) ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ *ਆਤਮਾ ਰਾਮ ਸ਼੍ਰੀਧਰ ਵੈਦਿਆ ਦੇ ਕੇਸ* ਅਤੇ *ਏ. ਕੇ. ਗੋਪਾਲਨ ਦੇ ਕੇਸ* ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਮੇਰਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਨਿਵਾਰਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ ਦੇ ਸਮਾਨ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। 22(5) ਕਾਨੂੰਨ ਉਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਵੈਧ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 22(5) ਵਿਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਾਵਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹੀ ਵਿਚਾਰ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ *ਦਯਾ ਸ਼ੰਕਰ ਕਪੂਰ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ* (31) ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਸੀ।

(49) ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਦਲੀਲ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਨਿਵਾਰਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 22(5) ਵਰਗਾ ਕੋਈ ਉਪਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਉਪਬੰਧ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਡਿਟੇਨੂ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦਾ ਅਤੇ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ"* ਮੁੜ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ, ਅਜਿਹਾ ਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰ ਆਰਟੀਕਲ 22(5) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਆਰਡਰ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰੇਗੀ

(31) 1975 ਕਰੋੜ LJ 1376' ~

ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਾਨੂੰਨ ਖੁਦ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਉਭਰੇਗਾ ਕਿ, ਧਾਰਾ 359 ਦੇ ਅਧੀਨ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਧਾਰਾ 14, 19, 21 ਅਤੇ 22 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਨਿਵਾਰਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਰਕਰਾਰ ਰਹਿਣਗੇ। *ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਤਰਸਿੱਕਾ ਦੇ ਕੇਸ* ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ "ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਕੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਹਨ। ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ (ਪੈਰਾ 35)। *ਫਾਤਿਮਾ ਬੀਬੀ ਦੇ ਕੇਸ* ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਨਿਰੀਖਣ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 22(5) ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਾਮਲਿਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਅਜਿਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇਸ ਹਵਾਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸੰਕੇਤ ਲੱਭਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹਾਂ। *ਦਯਾ ਸ਼ੰਕਰ ਕਪੂਰ ਦੇ ਕੇਸ* ਵਿੱਚ ਬੈਂਚ ਲਈ ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ ਅੰਸਾਰੀ, ਜੇ. ਨੇ ਇਸ ਤਰਕ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ: -

“ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਨਿਵਾਰਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 8(1) ਵਰਗੀ ਕੋਈ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਵਿਅਕਤੀ ਧਾਰਾ 22(5) ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਆਰਡਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਦਾ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀ ਇਸ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਤਾਕਤ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 8(1) ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 22(5) ਦੀ *ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ਨ* ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਇੱਕ ਲਾਜ਼ਮੀ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਅਤੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਹੁਕਮ ਜੋ ਇਸ ਲਾਜ਼ਮੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ।

ਧਾਰਾ 22 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ (2) ਅਤੇ (7) ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਆਖਿਆ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ, 1898 ਦੀ ਧਾਰਾ 61. (ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 57) ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਬਿਨਾਂ ਵਾਰੰਟ ਦੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖੇਗਾ, ਫਿਰ ਕੀ ਕਾਰਨ ਹੈ, ਪਰ 20- ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਤੱਕ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਲਈ ਲਏ ਗਏ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਚਾਰ ਘੰਟੇ। ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 167 ਇਹ ਵੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਜਾਂਚ ਚੌਵੀ ਘੰਟੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਕੋਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਫਿਰ ਉਸ ਦੀ ਹੋਰ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸਬੰਧਤ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਅਨੁਛੇਦ 22(2) ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਉਪਬੰਧ ਹੈ, ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਤੱਕ ਦੇ ਸਫਰ ਵਿੱਚ ਬਿਤਾਏ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, 24 ਘੰਟਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਤੋਂ ਪਰੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ

ਚੌਵੀ ਘੰਟੇ ਦੀ ਮਿਆਦ ਸਿਰਫ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਅਧਿਕਾਰਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 57 ਅਤੇ 167 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਅਧਿਕਾਰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 22 ਦੀ ਧਾਰਾ (2) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਜੇਕਰ *ਫਾਤਿਮਾ ਬੀਬੀ ਦੇ ਕੇਸ* ਵਿੱਚ ਲਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਸਹੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਧਾਰਾ 22 ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ

Atma Singh v. State of Punjab, etc. (Gujral, J.)

ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 167 ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਰੱਦ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। "4 ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ, ਭਾਵੇਂ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਨਿਰੋਪਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਇੱਕ ਅਧਿਕਤਮ ਅਵਧੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਲੰਮੀ ਮਿਆਦ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਿਵਸਥਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 22 ਦੀ ਧਾਰਾ (7) ਦੇ ਕਾਰਨ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਿਆਦ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਜਿਹੀ ਅਤਿ ਸਥਿਤੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਸਿੱਧੇ ਟਕਰਾਅ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ। *ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਤਰਸਿੱਕਾ ਦੇ ਕੇਸ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਨਾਲ ਅਤੇ ਦੁਰਗਾਦਾਸ ਸ਼ਰਾਲੀ ਬਨਾਮ. ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ (32)*।

(50) ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ MISA ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 8(1) ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 22 ਦਾ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦਾ ਇੱਕ ਲਾਜ਼ਮੀ ਉਪਬੰਧ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, COFEPOSA ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 3(3) ਨੂੰ ਉਸੇ ਚੌਥੀ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਿਧਾਨਕ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਸੰਕੇਤ ਹਨ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਸੰਚਾਲਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਾ ਹੈ। ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਇਹ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ "ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 22 ਦੀ ਧਾਰਾ (5) ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ" ਸ਼ਬਦ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕੋਫੋਪੋਸਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (3) ਖੁੱਲ੍ਹਦੀ ਹੈ, ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਕਿ ਇਹ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗੀ ਜੇਕਰ ਧਾਰਾ 22(5) ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅੱਗੇ ਇਹ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਸਿਰਫ ਉਸ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ, ਜੇਕਰ ਆਧਾਰ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ "ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ" ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦਲੀਲ ਲਈ *ਹਾਥ ਇਬਰਾਹਿਮ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (33)* ਵਿੱਚ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਤੋਂ ਸਮਰਥਨ ਮੰਗਿਆ ਗਿਆ ਸੀ-

"ਇਹ ਉਪ-ਭਾਗ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 22 ਦੀ ਧਾਰਾ (5) ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਖੁੱਲ੍ਹਦਾ ਹੈ। ਇਹ *woulds*

(32) ਏਆਈਆਰ 1966 ਐਸਸੀ 1078

(33) 1975 ਕਰੋੜ ਐਲਜੇ 1438

ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਪ ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਹੀ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 22 ਦੀ ਧਾਰਾ (5) ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਉਪ ਧਾਰਾ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿੱਥੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਉਸ ਦੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਉਪਬੰਧ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 22 ਦੀ ਧਾਰਾ (5) ਦੁਆਰਾ ਗਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਡਿਟੇਨੂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸੁਤੰਤਰ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। "

ਇਹ ਦਲੀਲ ਆਕਰਸ਼ਕ ਜਾਪਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਪਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ

ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸ਼ੱਕ ਲਈ। ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਕਿ ਕੋਫੋਪੋਸਾ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 12-ਏ (1975 ਦੇ ਐਕਟ ਨੰ. 35 ਦੁਆਰਾ) ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਧਾਰਾ ਦੁਆਰਾ ਸੰਸ਼ੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਇਸ ਧਾਰਨਾ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧੀ ਹੈ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਧਾਰਾ 3(3) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। COFEPOSA ਸੁਤੰਤਰ ਅਧਿਕਾਰ ਸਨ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 359(1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਲਈ - COFEPOSA ਵਿੱਚ ਹੀ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ।

(51) ਕੋਫੋਪੋਸਾ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 12-A ਦੀ ਹੁਣ ਉਪਰੋਕਤ ਤਰਕ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 12-ਏ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਉਸ ਮਿਆਦ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਲਾਗੂ ਰਹਿਣੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਸਮੇਂ ਉਚਿਤ ਅਥਾਰਟੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰੇਗੀ। ਕੀ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਅਤੇ, ਜੇਕਰ ਇਹ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਉਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਭੇਜ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ 'ਤੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪਹਿਲੇ ਐਲਾਨ ਦੇ ਚਾਰ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਰ ਅਜਿਹੀ ਪੁਨਰ-ਵਿਚਾਰ ਚਾਰ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਅੰਤਰਾਲ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਪ ਧਾਰਾ (4) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ, ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਜਾਂ ਪੁਨਰ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤੇ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਆਪਣੇ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਚਿੰਤਾ _ ਇੱਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਨੂੰ ਜਿਸ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ

Atma Singh v. State of Punjab, etc. (Gujral, J.)

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 3(3) ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 8 ਅਤੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1), ਉਪ-ਧਾਰਾ 2 (i) ਅਤੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ (ਬੀ) ਅਤੇ (ਸੀ) ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। 9. ਧਾਰਾ 8 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ (ਬੀ) ਅਤੇ (ਸੀ) ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਹਨ ਜਿਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਉਚਿਤ (ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 22 ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ

(52) ਧਾਰਾ 12-ਏ ਦੀ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਨਾਲ ਇਹ ਸਾਹਮਣੇ ਆਵੇਗਾ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਘੋਸ਼ਣਾ ਪੱਤਰ ਤਾਂ ਹੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਅਥਾਰਟੀ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਅਜਿਹੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਧਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੋਹਣਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨੀ ਹੈ ਜੋ ਆਧਾਰਾਂ ਦਾ ਆਧਾਰ ਸਨ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਨਾ ਸਿਰਫ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 22 (5) 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਸਨ, ਸਗੋਂ ਕੋਫੋਪੋਸਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 3(3) ਅਤੇ MISA ਦੀ ਧਾਰਾ 8 'ਤੇ ਵੀ ਆਧਾਰਿਤ ਸਨ। ਜੇ ਕੋਫੋਪੋਸਾ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 3(3) ਅਤੇ MISA ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 8 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਅਧਿਕਾਰ ਆਰਟੀਕਲ 359(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਰਟੀਕਲ 22(5) ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਰੱਦ ਹੋ ਜਾਣੇ ਸਨ। , ਇੱਕ ਪ੍ਰੋ ਵਿਜ਼ਨ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਸੀਮਤ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਇਹਨਾਂ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਖੋਹ ਲਵੇ। ਧਾਰਾ 12-ਏ ਦੀਆਂ ਉਪ ਧਾਰਾਵਾਂ (4), (5) ਅਤੇ (6) ਤਾਂ ਹੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਜੇਕਰ ਧਾਰਾ 12-ਏ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਕੇਵਲ ਤਾਂ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਅਥਾਰਟੀ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਕੋਈ ਘੋਸ਼ਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਲਈ, ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਰਥ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਕੋਫੋਪੋਸਾ ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ 3(3) ਅਤੇ ਫਾਈਲ MISA ਦੀ ਧਾਰਾ 8 ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰ ਧਾਰਾ 359 (1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਬਰਕਰਾਰ ਰਹਿਣਗੇ। ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਇਹ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਫੋਪੋਸਾ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 12-ਏ ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (4), (5) ਅਤੇ (6) ਅਤੇ MISA [ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (5), (6) ਅਤੇ (6) ਅਤੇ (7) ਦੀ ਧਾਰਾ 16-ਏ MISA) ਤਾਂ ਹੀ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਨਾ ਸਿਰਫ ਧਾਰਾ 352 ਦੇ ਤਹਿਤ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦੀ ਪ੍ਰੋ-ਕਲੇਮੇਸ਼ਨ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਆਰਟੀਕਲ 359 (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਧਾਰਾ 14, 19, 21 ਅਤੇ 22 ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟਲ ਆਰਡਰ ਵੀ ਹੈ , ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਆਰਟੀਕਲ 21 ਅਤੇ 22 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਨਾਲ ਕਿ ਕੋਫੋਪੋਸਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 3(3) ਅਤੇ - ਐਮਆਈਐਸਏ ਦੀ ਧਾਰਾ 8 ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਵੀ ਧਾਰਾ 359(1) ਅਧੀਨ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ

ਦੇ ਆਰਡਰ ਦੇ ਤਹਿਤ ਧਾਰਾ 14, 19 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। , 21 ਅਤੇ 22 ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕੋਫੋਪੋਸਾ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 12-ਏ ਅਤੇ ਐਮਆਈਐਸਏ ਦੀ ਧਾਰਾ 16-ਏ ਦੀ ਬੇਲੋੜੀਤਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਸਾਰੀ ਦਾ ਇਹ ਇੱਕ ਸੁਚੱਜਾ ਨਿਯਮ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਹਰੇਕ ਉਪਬੰਧ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਉਸਾਰੀ ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਹਰ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਅਰਥ ਦੇਵੇ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਸਦੇ ਉਲਟ ਕੋਈ ਠੋਸ ਕਾਰਨ ਨਾ ਹੋਵੇ। *ਆਕਸਫੋਰਡ ਦੇ ਆਰ. ਵੀ. ਬਿਸ਼ਪ (34)* ਵਿੱਚ, ਇਸਨੂੰ "ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦਾ ਇੱਕ ਜਾਣਿਆ-ਪਛਾਣਿਆ ਨਿਯਮ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਭਾਵ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਧਾਰਾ, ਵਾਕ ਜਾਂ ਸ਼ਬਦ ਵਾਧੂ, ਬੇਕਾਰ ਜਾਂ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਮਾਮੂਲੀ ਜੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਸਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਪਯੋਗੀ ਅਤੇ ਢੁਕਵਾਂ ਵੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।" ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਇਸ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਮੁਨਾਸਬ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ COFEPOSA ਦੀ ਧਾਰਾ 12-A ਅਤੇ MISA ਦੀ ਧਾਰਾ 16-A ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਧਾਰਾ 3(3) ਅਤੇ ਧਾਰਾ 8 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹਣ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਜੋ ਕਿ ਆਰਟੀਕਲ 359(1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਹੁੰਦਾ।

(53) ਸ੍ਰੀ ਟਿਵਾਣਾ ਦੀ ਇਸ ਦਲੀਲ ਦਾ ਤੀਜਾ ਅੰਗ ਹੈ ਕਿ ਡਿਟੇਨੂ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਪਲਾਈ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਪਲਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ ਤਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਹੁਕਮ, 1975 ਦੇ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਜ਼ਰਬੰਦਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਇਸ ਸਿੱਟੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਕੋਫੋਪੋਸਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 (3) ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਿਧਾਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਅਨੁਛੇਦ 22(5) ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਅਤੇ ਜੂਨ, 1975 ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਹੈ। ਕੋਫੋਪੋਸਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 5-ਏ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸੀਮਾ, ਇਹ ਆਧਾਰ ਨਜ਼ਰਬੰਦਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਉਠਾਉਣ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਹੋਣਗੇ ਜੋ ਜੂਨ, 1975 ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਉਪਲਬਧ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਧਾਰਾ 12 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਘੋਸ਼ਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। -ਏ, ਕੋਫੋਪੋਸਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 (3) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਧਾਰ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਕਰਨਾ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਥਾਰਟੀ 'ਤੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸ੍ਰੀ ਸਿੱਬਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

(34) (1879) 4 QBD 245.

Atma Singh v. State of Punjab, etc. (Gujral, J.)

(54) ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ! ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਹੇਠਲੇ ਸਿੱਟੇ ਨਿਕਲਦੇ ਹਨ:-

- (1) ਦੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸ਼ਰਤਾਂ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਧਾਰਾ 352 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਘੋਸ਼ਣਾ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ III ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਘੋਸ਼ਣਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਭਾਵੇਂ ਕੋਫੋਪੋਸਾ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 3 ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਆਧਾਰ ਤਸਕਰੀ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਦਰਾ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਅਤੇ ਵਾਧੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ, COFEPOSA ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਆਰਟੀਕਲ 359(1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ।
- (2) ਇੱਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਿਸਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ MISA ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ 'ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਫੋਪੋਸਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੀ ਮਿਆਦ MISA ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਨੰ. ਦੁਆਰਾ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। 1974 ਦੇ 11 ਨੂੰ ਉਸ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਖਿਆ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਕੋਫੋਪੋਸਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਣਾਅ ਦੇ ਆਰਡਰ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ ਭਾਵੇਂ ਕਿ 1974 ਦੇ ਆਰਡੀਨ ਨੰਬਰ 11 ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ MISA ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਕੁਝ ਪ੍ਰਵਾਨਾਨਾਂ ਦੇ ਸਮਾਨ ਸਨ। COFEPOSA ਦੇ ਸੀਨਜ਼ ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਉਹੀ ਆਧਾਰ ਕੋਫੋਪੋਸਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਆਧਾਰ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ MISA ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਧਾਰ ਸਨ।
- (3) ਕੋਫੋਪੋਸਾ ਦਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 5 ਨਜ਼ਰਬੰਦਾਂ ਦੇ ਕੇਸਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿੱਥੇ ਧਾਰਾ 5-ਏ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕਦੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਪ੍ਰਵਾਨਾਨ ਦੀ ਲਾਗੂਯੋਗਤਾ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਸੰਮਿਲਿਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਇੱਕ ਆਧਾਰ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵੀ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਅਵੈਧ ਹੋਣ ਲਈ.
- (4) 6 ਨਵੰਬਰ 16, 1974 ਅਤੇ 23 ਦਸੰਬਰ, 1974 ਨੂੰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਧਾਰਾ 359 ਦੀ ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ।

ਥ੍ਰੈਸ਼ਹੋਲਡ 'ਤੇ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਉਸ ਲਈ ਹੋਰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਬੇਨਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਨੂੰ ਉਠਾਉਣ ਲਈ ਖੁੱਲਾ ਹੋਵੇਗਾ: -

- (i) ਕਿ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਧਾਰਾ 359(1) ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ।

- (ii) ਕਿ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਐਕਟ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੁਤੰਤਰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਉਪਬੰਧ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।
- (iii) ਕਿ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।
- (iv) ਕਿ ਜਿਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਉਪਬੰਧ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਡਿਲੇਸ਼ਨ ਦੇ ਉਪਾਅ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹਨ।
- (v) ਕਿ ਆਰਡਰ ਉਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਥਾਰਟੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਿਸੇ ਡੈਲੀਗੇਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਇਹ ਕਿ ਆਰਡਰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਉਸ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਰਤੀ ਗਈ ਹੈ।
- (vi) ਕਿ ਡਿਟੈਨੂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹਨ ਅਤੇ ਆਧਾਰਾਂ ਦਾ ਉਸ ਵਸਤੂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਅਸਲ ਅਤੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਆਧਾਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਜੋ ਕੋਈ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਮਨੁੱਖ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਧਾਰਾਂ ਨੂੰ ਤੱਥਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਲਈ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
- (5) 27 ਜੂਨ, 1975 ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਹੁਕਮ, ਅਤੇ ਧਾਰਾ 359 ਦੀ ਧਾਰਾ (IA) ਦੁਆਰਾ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਤਬਦੀਲੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੀਮਤ ਹੱਦ ਤੱਕ ਉਸਦੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ।

- (6) ਐਮਆਈਐਸਏ ਦੀ ਧਾਰਾ 16-ਏ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 359(1) ਦੀ ਸੋਧ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਨਿਆਂਇਕ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਹਾਲਾਂਕਿ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦਾ ਖੇਤਰ ਸੀਮਤ ਹੈ। ਜਿਸ ਨਾਲ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।
- (7) ਜੂਨ, 1975 ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਪੈਰਾ 54 ਦੇ ਉਪ-ਪੈਰਾ (4) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂਚ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸ਼ਿੰਦਰੀ ਜਾਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਵਾਲੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਖੋਹਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਕਾਨੂੰਨ. ਧਾਰਾ 21 ਅਤੇ 22 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਮੁਅੱਤਲੀ ਰਾਜ ਨੂੰ ਇਹ ਦਿਖਾਉਣ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਕਿ ਉਸਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ।
- (8) ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਆਰਟੀਕਲ 359(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਜੀਵਨ ਜਾਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਕਰਨ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ। ਅਨੁਛੇਦ 14, 19, 21 ਅਤੇ 22 ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇੱਕ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਉਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਹ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਇਹ ਸੰਦਰਭਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ.
- (9) ਇੱਕ ਨਿਵਾਰਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਕਾਨੂੰਨ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਅਵੈਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਧਾਰਾ 22(5) ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ , ਪਰ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਅਵੈਧ ਹੋਵੇਗੀ ਜੇਕਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਾਵਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ, ਸਿਵਾਏ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਉਚਿਤ ਦੁਆਰਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਆਰਟੀਕਲ 359 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦਾ ਹੁਕਮ।
- (10) ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਨਿਰੋਧਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਇਸਦੇ ਉਲਟ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ , ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਉਪਬੰਧ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰਨ ਦਾ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਇੱਕ ਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਨੁਛੇਦ 22 (5) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਉਪਾਅ ਆਰਡਰ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਬਣਾ ਦੇਵੇਗਾ। ਦੀ ਧਾਰਾ 8

Atma Singh v. State of Punjab, etc. (Gujral, J.)

ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰ ਆਰਟੀਕਲ 22(5) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਆਰਟੀਕਲ 359(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰੀ-ਰਿਜ਼ੋਲਿਊਸ਼ਨ ਆਰਡਰ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਮੁਅੱਤਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 16-ਏ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 8 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਧਾਰਾ 16-ਏ ਅਧੀਨ ਘੋਸ਼ਣਾ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਹੈ।

(11) ਧਾਰਾ 3(3) ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ "ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 22 ਦੀ ਧਾਰਾ (5) ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ" ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਸਮੇਤ ਧਾਰਾ 359 ਦੇ ਅਧੀਨ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਮੁਅੱਤਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮਿਤੀ 27 ਜੂਨ, 1975, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੋਫੋਪੋਸਾ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 12-ਏ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨਕ ਇਰਾਦਾ ਧਾਰਾ 3(3) ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜਿਉਂਦਾ ਰੱਖਣਾ ਸੀ, ਸਿਵਾਏ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਧਾਰਾ 12-ਏ ਦੇ ਅਧੀਨ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

(12) ਜੇ 27 ਜੂਨ, 1975 ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਕਿਸੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਫੋਪੋਸਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 12-ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਘੋਸ਼ਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਇਹਨਾਂ ਆਧਾਰਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ ਜੋ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹਨ ਅਤੇ ਡੀਟੇਨੂ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਸੀਮਤ "ਸਮੀਖਿਆਯੋਗਤਾ ਦੇ ਖੇਤਰ" ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ।

(13) ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ 'ਤੇ ਆਰਟੀਕਲ 359(1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ ਟਾਈਲ ਆਰਡਰ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਲਗਾਈ ਗਈ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਤਾਕਤ 'ਤੇ ਨਿਵਾਰਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟਲ ਆਰਡਰ ਦੁਆਰਾ।

(55) ਇਹ ਹੁਣ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਨ ਕਰਨ ਲਈ ਬਚਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਧਾਰਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਕੋਈ ਰਾਹਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਸਾਫ਼ ਹੋ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਆਧਾਰਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਕਰਨਾ ਬਾਕੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਰੈਫਰ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਸਾਡੇ ਅਤੇ ਇਹ ਉਸ ਬੈਂਚ ਲਈ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਜਾਂ ਤਾਂ ਉਹ ਖੁਦ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜਾਣ ਜਾਂ ਉਪਰੋਕਤ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਿੱਟਿਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿੰਗਲ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜੇ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਇਸ ਹਵਾਲੇ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਕੇ. ਐਸ. ਕੇ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਪ੍ਰਭਾਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ

22767 ILR—ਸਰਕਾਰ ਪ੍ਰੈਸ, ਸੀ.ਐੱਚ.ਡੀ.